

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spisa, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljate je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta . . . 5.—
četrt leta . . . 2:50
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznana sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.**

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Starejšemu učiteljstvu.

Nedavno je »Slov. Narodu« poročal o škandaloznem imenovanju nemškega učitelja Antona Dietnerja na slovensko šolo v Slovenski Bistrici. To ni edini slučaj, ki se dogaja pod pokroviteljstvom mariborskega glavarja in njega namestnikom, to je že pravi sistem. Naravnost vnebovpijoča so imenovanja nadučiteljev zlasti v mariborskem okraju! Kam pridemo, ako pojde to tako naprej? Kmalu ne bo slovenske šole s slovenskim voditeljem. In slovensko učiteljstvo v svoji pasji ponižnosti k vsemu temu molči. Ali res ni več nobene narodne zavednosti v njem? Kako naj takšno učiteljstvo vzgaja narodno zavedno mladino? Ali res ni nikogar, ki bi stopil na pete tem zatiralcem in zaježil sramotno degradiranje štajerskega deželne šolskega sveta po nemškem šulverreinu? Vi starejši učitelji, ki se vam ni več bati nobenih zamer, vi učitelji penzionisti, ki nimate ničesar več izgubiti, vi vsi, ki ste okusili in prestali toliko razočaranj in bridkih krivic, vi imate v prvi vrsti priložnost in dolžnost posvetiti v to kamero obskuro ter razkrinkati grdo početje merodajnih oblasti na njih sedanjem in prejšnjem mestu, da ne bodo vsaj tako nemoteno nadaljevali in pospeševali korupcije med slovenskim učiteljstvom! Kako zanimiva bi bila vaša razkritja (vaši življenjepisi)! Mlajši bi se na njih naslajali in navduševali, starejši bi si utesili svoje gorje, a prizadeti bi bili, vsaj razkrikani pred slovensko javnostjo!

Načrt za »Poslovni red« Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Člen I.

Odseki.

- a) Stalno je voliti člane štirih odsekov, ki so:
 1. gospodarski odsek,
 2. stanovsko-politiški odsek,
 3. pedagoško-didaktički odsek,
 4. časnikarski odsek.
- b) Delegacija lahko sklene, da se po potrebi osnujejo še drugi odseki.
- c) Odseki rešujejo vloge, izročene od vodstva, ter pripravljajo predloge in nasvete za seje upravnega odbora in delegacije.
- d) Važnejša, principialna vprašanja mora razposlati dotični odsek vsem okrajnim učiteljskim društvom v razpravo. O teh vprašanjih je sklepati šele tedaj, ko se je zaslišalo mnenje zborov okrajnih učiteljskih društev, sporočenih potom zvez.
- e) Seje odsekov sklicujejo načelniki, kadar se jim zdi potrebno in primerno, ali če to zahteva polovica članov odseka.
- f) Seje odsekov je teden dni prej prijaviti v Zavezinem glasilu.
- g) Posvetovanjem odsekov je na vsakem Zavezinem zborovanju odmeriti toliko časa, da lahko rešijo svojo nalogo temeljito in vsestransko. Njim je odkazano najvažnejše in najodgovornejše delo. O predlogih, nasvetih in sklepih poročajo upravnemu odboru in delegaciji odsekov poročevalci, ki jih izvoli vsak posamezni odsek.
- h) Načelniki odsekov prijavijo 14 dni pred Zavezinim zborovanjem vodstvu, koliko časa si žele za zborovanje svojega odseka.
- i) Zborovanja odsekov lahko trajajo več dni.

- i) Stalni odseki si lahko izdelajo svoj poslovni red in so samoupravni. Njih poslovni red pa mora potrditi delegacija.
- j) Člani odsekov pa so dolžni opazovati gibanje med učiteljstvom, ki ima stik s programom odseka. Po možnosti naj o svojih opazovanjih poročajo v odseku in v stanovsko-politiškem glasilu; vsekakor pa o kakem kvarnem pojavu, ki bi bil v škodo enotnemu organizmu jugoslovanskega učiteljstva, poročajo odseku, da pride poročilo v razpravo na delegaciji in v okr. učit. društvih.
- k) Gospodarski odsek voli stalnega preglednika Zavezine blagajnice.
- l) Člani vodstva in upravnega odbora se smejo udeleževati vseh sej odsekov. Imajo pa le posvetovalen glas.

Člen II.

Javni društveni shodi.

- a) Predavanja in predlogi za javni društveni shod se morajo prijaviti vodstvu najmanj štiri tedne pred zborovanjem; obenem je naznaniti vodstvu dotičnega govornika.
- b) Glasovanje se vrši z vzdigovanjem rok po nadpolovični večini glasov. Ako je glasovanje dvomljivo, se napravi nasprotno glasovanje. Pri enakem številu glasov odloči predsednik. To velja za vse slučaje, kjer ni v pravih drugače določeno.
- c) Javni društveni shodi je sklepčen ob vsakem številu navzočih članov.
- d) Predsednik podeli besedo posameznim govornikom v istem redu, kakor so se oglasili. Vsak govornik se mora prijaviti k besedi z listkom, na katerem je zapisano njegovo ime, značaj in bivališče.
- e) Razpravo uvede poročevalec, ki ima vedno končno besedo.
- f) Na zborovanjih stavljeni predlogi se morajo oddati predsedniku pismeno pred končno besedo poročevalčevu. O predlogu, ki ga ne podpira vsaj ena četrtina navzočih članov, oziroma delegatov, ni razprave.
- g) Nujni predlog je tisti, ki ima to označbo in ki ga je podpisalo najmanj dvajset društvnikov Zavezinih članov. Izročiti ga je pred zborovanjem delegacije ali javnega društvenega shoda predsedniku, ki ga mora dati v razpravo pred dnevnim redom. Utemeljuje ga prvi izmed podpisancev.
- h) O predlogu za konec debate ali za prehod na dnevni red se mora glasovati takoj. Klicem po nasprotnem glasovanju mora predsednik ustreči.
- i) Ako je sprejet predlog za konec debate, smejo govoriti le še oni, ki so se oglasili že pred tem predlogom.
- j) Predsednik ima pravico seči govorniku v besedo, ga opominjati, naj ostane pri stvari, ga klicati na red ali mu odvzeti besedo.
- k) Govornik, ki se mu je vzela beseda ima pravico, sklicevati se na zbor; v takem slučaju se mora takoj glasovati.
- l) Vodstvo postavi za vsak javni društveni shod reditelje, katerih odredbam se mora vsakdo pokoravati.

Člen III.

Društva.

- a) Legitimacije delegatom in članom odsekov morajo dati zveze, oziroma društva, ki jih odpošljejo. Tiskovine preskrbi vodstvo Zaveze.

- b) Volilne predloge za člane odsekov imajo poslati učiteljska društva — kot sklep svojega zborovanja — deželnim zvezam, ki izdelajo tero in jo odpošljejo vodstvu Zaveze. Ta jo predloži pred volitvami članom delegacije iz posameznih dežel. Na ta volilni predlog se je treba vedno ozirati.
- c) Društva naznanijo delegate takoj po izvolitvi svoji zvezi, ta jih pa naznani vodstvu Zaveze. Kjer zveze ni, store to društva direktno.

Člen IV.

Stalno tajništvo.

- a) Ako sklene delegacija na predlog upravnega odbora, se lahko v Zavezi osnuje stalno tajništvo.
- b) Stalno tajništvo je Zavezin urad, ki opravlja vse pisarniške posle v izvršitvenem in informativnem oziru.
- c) Stalno tajništvo skrbi za stik med centralo in članstvom, za izpolnitev in ojačenje organizacije ter za izvedbo Zavezinega namena.
- d) S stalnim tajništvom se lahko združi stalno uredništvo in upravništvo Zavezinih listov.
- e) Stalno tajništvo vodi predsednik.
- f) Omotno stran stalnega tajništva rešujeta združena gospodarski in časnikarski odsek.
- g) Vsak uradnik stalnega tajništva se sme po sklepu upravnega odbora odpušiti, ako krši pogodbo.
- h) Plačo in naslov uradnikom določa upravni odbor na predlog gospodarskega odseka z naknadnim odobrenjem delegacije.
- i) Mesta uradnikov se vedno razpišejo.
- j) Uradnike imenuje v najnujnejših slučajih vodstvo, sicer pa upravni odbor, v obeh slučajih z naknadnim odobrenjem delegacije.
- k) Stalni tajnik referira in predava v Zavezi učlanjenim društvom o stanovsko-strokovnih in organizacijskih vprašanjih, če nosijo potne stroške in dnevščino društva, ki ga povabijo.
- l) Skrbeti ima za okrepitve organizacije in stanovskega naraščanja, ter je strokovni referent za liste.

Člen V.

Članarina.

- a) Vsak v Zavezi organizovan učitelj in vsaka v Zavezi organizovana učiteljica plačuje mesečne prispevke po 1 K 50 v, zato pa prejema brezplačno »Učiteljskega Tovarisa« in nima niti za okrajna društva niti za deželne zveze plačevati nikakih drugih prispevkov.
- b) Vsaka deželna zveza pošlje meseca decembra vsakega leta vsakemu posamezniku svojega članstva po 12 polnočnic, ki jih ti mesečno ali vsaj vsak drugi mesec z zneski po 1 K, oziroma po 2 K oddajo na svoji pošti.
- c) Deželne zveze, ali kjer teh ni, učiteljska društva odpošljejo v Zavezino blagajnico tolikokrat po 10 K, kolikor je v njih organizovanih učiteljev in učiteljic. Iz teh prispevkov se krijejo izdatki za »Učiteljskega Tovarisa« in za upravo Zaveze.
- d) Ti prispevki se plačujejo Zavezi lahko mesečno, vsekakor pa tekom meseca junija in tekom meseca decembra vsakega leta.
- e) Ostanek članarine se porazdeli med deželne zveze in njih društva po razmerju in na način, kakor to določajo občni zbori zvez.

Člen VI.

Končne določbe.

- a) O zborovanju Zavezinih članov (§ 4. pravi) je poročati Zavezinemu glasilu, za kar ima vsak član izvoliti letno poročevalca. Isto velja za vsa učiteljska društva.
- b) Vprašanja, izprožena na zborovanjih Zavezinih članov, ki so za vse učiteljstvo važna, je poslati vodstvu Zaveze, da jih da odsekom v razpravo.
- c) Zavezino glasilo mora priobčati poročila o glavnih skupščinah.
- d) Delegacija izvoli vselej tri pregledovalce računov iz svoje srede, ki pregledajo račune in poročajo o njih prihodnji delegaciji.
- e) Zapisnikarji vodstvenih, upravnega odbora in odsekov sej objavljajo vse seje sklepe v društvenem glasilu, če se ne proglase za tajne.
- f) Vodstvo Zaveze ima pravico, določiti vsakemu članu upravnega odbora kako poročilo, ki ga je dolžan dotičnik tudi prevzeti.
- g) Učiteljsko društvo, v katerega okrožju se vrši glavna skupščina, priredi vse potrebne krajevne priprave, plača dotične stroške ter ima pravico zahtevati iz Zavezine blagajnice v slučaju primanjkljaja vsoto do 100 K.
- h) Dokler Goriško nima deželne zveze, volijo člane odsekov društva v sporazumu in tudi sporazumno skupno krijejo stroške.

Nova pravila Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva čakajo odobrenja. Upam, da bomo letos lahko zborovali že po teh novih pravilih, kakor jih je odobrila delegacija na svoji seji dne 10. avgusta 1912 v Celju. — Medtem imamo časa dovolj, da si ogledamo in presodimo načrt za »Poslovni red«, ki ga objavljam v ta namen. O njem bomo govorili na delegacijski seji letos v Pulju. — Člen V., točka b), je v današnjem načrtu korigiran tako, kakor je po dolgi debati sklenil upravni odbor na svoji seji v Celju prej imenovanega dne. — V člen IV. sem sprejel določbe o stalnem tajništvu, ki ga je delegacija v Celju — žal! — iz načrta novih pravil izločila. Ker torej teh določb ni v pravih, se v tej obliki in na tem mestu lahko brez skrbi sprejmejo. Kdor ve, kako raste delo, bo uvidel pomen stalnega urada in se temu členu »Poslovnega reda« ne bo upiral. — Okrajna učiteljska društva imajo sedaj za svoja pomladna zborovanja točko, ki jo naj obravnavajo vestno, razsodno in z ljubeznijo. Svoje predloge, izpremembe, nasvete itd. naj pošljejo potom svojih deželnih zvez ali — kjer teh ni — direktno vodstvu Zaveze gotovo do 1. junija t. l., da bo mogoče »Poslovni red« na podlagi morebitnih predlogov itd. pravočasno korigirati in ga pred delegacijsko sejo eventualno še enkrat objaviti.

E. Gangl, poročevalec.

Moj in naš program.

Ne pišem tovarišu Hreščaku, ki vse delovanje narodnega in naprednega učiteljstva omalovažuje, zafrkuje, še več, negira; pač pa se mi zdi potrebno, poslati nekaj vrstic v svet zaradi stvari same in nas samih, da se naš že obstoječi program s potekom debate izkristalizira, da tak preide v kri in meso vsemu slovenskemu narodno mislečemu učiteljstvu. Moj program, ki se krije s programom narodno naprednega učiteljstva, pušča odprta sko-

ro vsa našeta vprašanja v Hreščakovem članku »V bistrenje pojmov« iz enostavnega razloga, ker raznih teh vprašanj ne bomo reševali slovenski učitelji, niti slovenski socialni demokrati — pa tudi ne celokupni slovenski narod. Rešitev socialnega vprašanja, **kolikor se bo dalo to rešiti**, pojde preko nas. Mi slovenski učitelji, ki smo izšli iz naroda, poznamo njegove potrebe in zahteve, preferiramo predvsem rešitev narodnih in gospodarskih vprašanj. Mi hočemo, da naj naš narod, ki avtohtono biva po Primorskem, Kranjskem, Štajerskem in Koroškem, živi in da se njegova narodna individualnost utrdi. Ko bo naš narodni obstoj zasiguran, pridejo na vrsto druga vprašanja, ki so v tesni zvezi z narodno blaginjo. Naš program nam narekujejo razmere, v katerih živimo. Oprti sami nase, se moramo boriti na vseh frontah za narodne in gospodarske zahteve, ki njih rešitev omogoča naš narodni obstanek. Kot tvorec del države reklamujemo od nje pravic, ki so nam skopo odmerjene. Ta zapostavljenost, prikrajšanost na pravicah rodi v nas opravičene zahteve po izravnavi pravic napram dolžnostim, ki nam jih država nalaga in ki jih moramo striktno izpolnovati. V dosego zahtev treba dela. Potegovati se za jezikovne pravice, za uveljavljenje našega jezika v šolah, cerkvah, uradih in drugih institucijah se pravi: pristati na narodnem programu. V okvir narodnostnih vprašanj spada nebroj zahtev po priznanju in uveljavljanju našega jezika v vseh deželah, kjer žive Slovenci. Ustanovitev slovenskih meščanskih, ljudskih šol, raznih strokovnih srednjih šol, ustanovitev slovenskega vsučilišča; nadalje uveljavljanje našega jezika v vseh deželnih in državnih uradih, poštah, železnicah, ki teko po slovenskih deželah; zahteva po nastavljanju slovenskih uslužbencev, uradnikov, učiteljev, profesorjev v deželah, ki tvorijo naš narodni katastrof; zahteva po združenju vseh Slovencev v eno narodno celoto z narodno avtonomijo v okvirju naše države; poznavanje in ožji stik z vsemi slovanskimi plemeni v kulturnem in gospodarskem oziru. Učitelj bodi prepojen z najširšim demokratizmom, ki naj ga vsekdar in povsod spremlja.

To je obratno naš program, ki bi za njega uresničenje moral vsak slovenski učitelj in vsaka slovenska učiteljica delovati, ker je to dolžan narodu in samemu sebi, saj je tako delovanje tesno združeno z našim poklicem.

Vsaka polemika in prerekanje v tem oziru s stališča tovariša Hreščaka bi bila brezplodna, zato na vsa morebitna njegova izvajanja ne bom odgovarjal. Že uvodoma sem pribil, da pošiljam te vrstice v svet zaradi stvari in nas v svet.

Jos. Rakovšček.

Drugi „Počitniški tečaj“ Slovenske Šol. Matice v Ljubljani.

Ker je prvi »Počitniški tečaj« Slov. Šol. Matice izredno lepo uspel, namerava omenjeno društvo ob velikih počitnicah 1913/14. leta poizkusiti z drugim takim tečajem v Ljubljani. Poleg strogo znanstvenih predavanj se bodo vršila tudi posebna predavanja o metodiki važnejših predmetov ljudskošolskega pouka. Ta predavanja nameravajo seznaniti poslušalce vobče z aktualnimi vprašanji na polju metodike dotičnega predmeta in osobito mladim učiteljem in učiteljicam pokazati pot, kako se naj pripravljajo na izpit učne usposobljenosti in jih seznaniti z dotično literaturo.

Znanstvenim predavanjem so priglasišeni ti-le predmeti:

1. Ravnatelj V. Bežek: Nekatera poglavja iz dušeslovja in vzgojeslovja zlasti o čustvih, volji, o vzgoji z biološkega in genetskega stališča (6 ur).
2. Prof. dr. P. Grošelj: a) Spektralna analiza; b) energija in njena senca eutropija; c) fizikalno-kemiški temelji fotografije; d) kozmologija; e) zlet na luno; f) veličani v preteklosti lune (6 ur).
3. Prof. dr. Fr. Ilešič: a) Pravljice in pripovedke; internacionalni motivi in zgodovinska fakta v njih. (Pojasneno na zgledu: Zidanje Skadra grada na pesmih o kraljeviču Marku in kralju Matjažu); b) Balada in romanca. Iz njih zgodovine; c) iz zgodovine romana; d) v čem je poetičnost jezika; e) težave vsake razvrstitve umetnosti v oddelke; f) subjektivna in objektivna kritika. Ideja in tendenca (6 ur).
4. Prof. L. Lavtar: Temeljni nauki o goniometriji in trigonometriji (6 ur).
5. Prof. dr. K. O v a l d: Najvažnejši izsledki eksperimentalne pedagogike (6 ur).
6. Prof. M. Pirc: Izbrana poglavja iz slovenske zgodovine: a) iz najstarejše

dobe; b) turške vojne; c) reformacija na Slovenskem; d) Ilirija oživljena (6 ur).

7. Prof. dr. G. Sajovic: a) rastlinske družbe s posebnim ozirom na domače ozemlje (biološko predavanje s svežimi objekti in s slikami (3 ure); b) nekaj o rastlinskih plodovih in semenih (2 uri); c) kuščarice na Kranjskem in sosednem ozemlju (preparati v alkoholu in skioptične slike (1 ura)).

8. Ravnatelj H. Schreiner: O samovladi učencev (School-city) in o državljski vzgoji (6 ur).

9. Prof. F. Seidl: Rastlinstvo naših Alp (s skioptičnimi slikami; 6 ur).

10. Ravnatelj dr. J. Tomiňsek: a) O disciplini in disciplinarnih sredstvih (3 ure); b) učenje jezika in jezikovni pouk (3 ure).

11. Prof. A. Vales: a) Nove hipoteze o zemeljski notranjstvi; b) kako nastajajo in se izpreminjajo rudnine in kamenine; c) kemična analiza nekaterih rudnin (6 ur).

Vodstvo si pridruže pravico, po potrebi kaj malega izpremeniti na tem vzporodu. Predavanja se začno 31. avgusta in končajo 12. septembra t. l. in se bodo vršila od 7.—11. ure predpoldne. Metodična predavanja bodo od 11.—12. in od 2.—4. ure. Po predavanjih bo vsak dan prilika, da se posetijo pod vodstvom strokovnjakov znanstvene in tehnične naprave (muzej, botanični vrt, elektrarna itd.) v Ljubljani in njeni bližnji okolici. V nedeljo, dne 6. septembra, bo od ugodnem vremenu kak večji poučni zlet. Urnik se objavi pravočasno.

Poslušalci plačajo udeležnine 20 K in imajo pravico poslušati vsa predavanja znanstvenega in praktičnega tečaja, v kolikor jim ne bo morebiti delom zaradi kolizije nemogoče. Poseben odbor se bo trudil, da pridobi udeležencem tečaja kolikor mogoče gmotnih olajšav glede stanovanj — deloma morebiti tudi brezplačnih — skupnega kosila in večerje itd. Kdor reflektira na kake olajšave, ki se bodo o pravem času razglasile, naj naznani svoje želje.

Tečaj se vrši samo tedaj ako se oglasi do Velike nedelje (18. aprila) zadostno število udeležencev. Prijavam, ki se naj pošiljajo podpisane, je priložiti udeležnino 20 K, ki se vrne samo v tem slučaju, ako bi tečaja sploh ne bilo. V prijavi naj se navedejo predmeti znanstvenega tečaja; ki jih dotičnik hoče poslušati in ali se želi udeležiti tudi metodičnih predavanj.

H. Schreiner,
c. kr. ravnatelj v Mariboru.

Nekaj odgovorov tovariša iz Goriške.

Vstal je prerok na Goriškem, in zavihljal svetopisemski bič — kaj bič! — novodobni kol je zavihljal v »Naših Zapiskih« in udaril po »brezglavnem (!)« in breznačelnem vodstvu Zaveze.

Ne vem, čemu bi se bolj čudil — ali smeli — lahkomišelnih predrznosti mladega vihtilca tega kola, ki obstoja v bombastičnih frazah, ali veliki nevednosti, ki jo kaže s tem, da kar kratkomočno negira vse dosedanje delo Zaveze in udarja po njenih voditeljih.

Da, mladi tovariš iz Goriške — lahko je toliči v mladostnem ognju po glavah, ki so osivele v težkih dneh — v skrbah za kruh — pa v neprestanem boju za prosep šole in učiteljstva; težko pa je zadovoljiti take mlade ljudi, kakor ste vi, ki hoče, da bi mu bili predniki v delu preskrbeli do vrha polne jasli, da bi bilo njemu treba le iz njih zajemati.

Prijatelji — in vi hočete, da so to dosegli voditelji tistega stanu, ki ga pred pol stoletja še ni bilo — pa ko je nastal, se niti ganiti ni smel — in se je šele po združitvi v Zavezi osokolil, da je pošiljal svoje proteste in prošnje do samega vladarskega prestola — žal, da zaman.

Da zaman — pa se nam ni čuditi, saj so klicali po odpomoci do danes zaman celo drugi stanovi, ki pa so imeli veljavo že takrat, ko nas še ni bilo!

Tovariš iz Goriške, ki tako persiflirate tovariša Rakovščeka, ker vam ni podal v goriški dvorani takoj »akademike razprave« o narodnosti, dajte, dajte — po dajte jo vi, pa zamašite vrzel, ki je do danes niso zamašili niti pripadniki tistih stanov, ki bi bili za to vse bolj poklicani.

Klic pa: »Učitelj bodi naroden!« naj se širi od ust do ust v naših vrstah tudi brez akademične razprave — saj narodnosti ne bo povzdignila teoretska razprava — vzdignila jo bodo narodno čuteča srca!

»Zopet fraze!« zaključite gotovo — toda, prijatelji, isto pravico kot jo imate vi, jo imam tudi jaz — saj vaši očitki v »Naših Zapiskih« obstoje iz samih golih fraz, ki pa imajo na sebi še to slabost, da obstoje iz same negacije.

Tovariš iz Goriške! Namesto da kličete: »Okove z naših rok! Pesek iz oči! V naše čaše pristnega vina!« — ter se zaletavate v »nerimano poezijo« Gangla ter hočete, da Vam ta izrevolucionira revolucije žejne duhove — dajte, dajte rajši »akademike« obrazložiti, kako si Vi mislite to izrevolucioniranje, ki bo pomagalo nakrat vsemu učiteljstvu! Naj nakrat opustimo pouk? Naj štrajkamo! Naj navelimo na oblast? — Povsod bom z Vami, kar nasvetujete, le da nam dajete vsaj up na uspeh in da ni hudodelsko!

To revolucioniranje! Ni dolgo tega, da smo morali tovariši iz Kranjske nagovarjati proti tovarišem iz Goriške in Štajerske, Ganglovo »revolucioniranje«, ker so ti odklanjali take članke, ki jih je prinašal »Tovariš« iz Ganglovega peresa, da je branil kranjsko učiteljstvo pred krutimi krivicami, ki so se nam godile in se nam gode. S tistimi članki je hotel Gangl »izrevolucionirati« učiteljske duhove, da ne klonijo glav, temveč jih ponosno dvigajo — združeni v naši Zavezi!

Torej brez fraz — tovariš! Dajte — pošljite »Tovarišu« take spise, ki naj »izrevolucionirajo« duhove v plemenitem zmislu za dosego naših zahtev — in vem, da jih bo z vzklikom sprejel, saj je sprejel celo Vaš članek, ki ni bil — milo povedano! — ravno takten napram tovarišu Rakovščeku — in ki je bil skoraj čisto oseben!

Sicer se pa bodo Jelenc, Gangl, Rakovšček že sami zagovarjali, če se jim bo zdelo vredno, da sem se dotaknil, jaz tega, je prišlo nehoti, ker sem si moral olajšati dušo, ker je ob krivičnih očitkih tovariša iz Primorske preveč vrelo v meni!

Potisnilo mi je pero v roke nekaj drugega — in to je trditve v »Naših Zapiskih«: »Le značaj more vzgajati značaj!« ... »Vezane so naše roke in produkti naših vstvarjanj so neobgledni sužnji s krivo hrbtenico... s hinavskim nasmehom na ustih, resnične: vreden produkt svojega suženjskega mojstra!«

Tovariš — vi ste učitelj? In značaje?

Vi pač mislite, da je to že višek značaja, ako se zdrznete pavšalno sumničiti ves stan in mu brezobzirno lučati krivične besede v obraz zato — ker Vas je usoda posadila v toplo gnezdo in Vam je prav vseeno, ako izgubite službo že danes, namesto jutri?

Ne tako, tovariš! Dovolite, da imam dvome o posebni višini Vašega značaja! Povejte mi: Ali ste take sužnje vzgajali Vi, preden ste bili neodvisni? Ali vzgajajo take neznačaje Vaši tovariši iz okolice — morda celo iz vse Goriške? Ali hočete sklepati iz desolantnih kranjskih razmer, da vzgajamo take hinavske sužnje mi?

Tovariš — takih neznačajnežev niste vzgajali Vi in jih ne vzgajajo vrli Vaši tovariši iz Goriške, ker drugače bi ne čital svet toliko o vrlih zavednih Kraševcih, ki so nam drugim Slovincem za zgled — in o katerih mi je toliko lepega vedel povedati mladi moj tovariš iz Goriške! Da pa se dobe tudi med Kraševci suženjski značaji — prav gotovo! Vsaj ga ni naroda, ki bi imel same značaje, in ga ni tako dovršenega pedagoga, da bo znal vzgojiti same značaje!

Mi Kranjci smo v največji bedi in zato v najhujših sponah in vezeh!

In res je mnogo naših tovarišev zaradi bede postalo sužnjev vladajoče stranke — a nikakor ne mislite, da zato že prav gotovo ne bodo vzgajali v šoli značajev! Morda polagajo v mlada srca še s tem večjo srditostjo seme odpora, ki pa vzklije šele v bodoči dobi!

Prijatelji, takih sužnjev — sužnjev s krivo hrbtenico in hinavskim pogledom, ki bi vzgajali zopet sebi enak produkt — pa tudi v Slomškariji ni preveč!

In ko bi bili vsi! Vse eno še nimate pravice lučati nam vsem v lice predrznega očitka... zakaj nad polovico kranjskega učiteljstva je še vedno, ki ni uklonilo svojega tilnika, ampak ga ponosno dviga v kljub vsem okovom in vezem!

In — prijatelji! V nesreči — v bedi se pokaže šele pravi značaj — ne pri polni skledi!

Res: Materialno neodvisen človek bo lažje značaje! Da, taki ljudje so lahko vsi značajni — po besedi, ne pa vselej po dejanju! Materialno odvisen človek lahko pride v položaj, ki ga z neizprosno absolutnostjo sili, da obrne plašč po vetru! Ni prav to, res! — A zadnji sem, ki poberem kamen, pa ga zalučim za takim očetom - trpinom, ki se ni mogel ubraniti solzam — lačnih svojih otrok!

Materialno neodvisen človek je tedaj lahko značaje, k čemur pa pristopi še važnejše dejstvo — da posveti lahko vsa svoja dejanja izobrazbi značajev — in to je več!

In zato pa je bilo in ostane naše geslo: **V boj za materialno neodvisnost** —

vsil v boj z besedo in peresom! Pa ne tako, kot tovariš iz Goriške, da plujemo v lastno skledo — da negiramo vsa naša dela ter dajemo s tem našemu najljubejšemu sovražniku - klerikalizmu orožje v roke, da bije po nas z našimi lastnimi besedami!

Tovariš — klerikalizem je tisti, ki vzgaja »produkte s krivo hrbtenico in s hinavskim nasmehom na ustih« — on je tisti, ki tepta v mladini vse dobro seme, ki smo ga z vneto zasejali in negovali — on je tisti, ki uničuje naše uspehe!

Tovariš, to je nekaj odgovora — na Vaše razdiranje v naši organizaciji in na Vaše očitke v »Naših Zapiskih«. Ako sem bil tuintam bolj oster, kakor bi bilo prav — tako vzemite »Naše Zapiske« v roke, prečitajte svoje besede in — morda pripoznate, da sem odgovarjal dovolj stvarno.

Končno pa se moram res čuditi uredniku »Naših Zapiskov«, da sprejme v svoj list, ki naj bi bil znanstven, sestavek, ki je spadal po vsebini in tendenci edinole — na zadnjo stran »Slovenca«!

B.

Slovensko ljud. šolstvo v tržaški okolici l. 1912—13.

I. Uradni statistični podatki.

Pravkar izšli uradni statistični podatki določajo za minulo šolsko leto sledeče števila:

Občinskih ljudskih šol je bilo v okolici 14, od teh so štiri italijanske, deset je slovenskih. Italijanske občinske ljudske šole so porazdeljene samo v spodnji okolici (v predmestjih), slovenske tudi v zgornji. Od italijanskih šol so tri petrazrednice, ena štirirazrednica. Slovenske ljudske šole so izvemši ene trirazrednice vse petrazrednice. Pouk se je delil v 105ih razredih, od katerih je bilo določenih ital. ljud. šolam 34 (l. 1911.—12. tudi toliko), slov. ljud. šolam pa 71 (l. 1911.—12. pa 69). Na vseh teh šolah je bilo tekom leta 1912. do 1913. vpisanih skupno 6040 učencev, t. j. 3059 dečkov in 2981 deklic. Od teh je obiskovalo slov. ljudske šole 4383 otrok, ital. ljudske šole pa 1657 otrok. Prišlo je tedaj povprečno 61 učenec na slovenski razred in 48 učenec na ital. razred. Slov. učitelju je tedaj povprečno naloženo razmeroma težavnejše delo negoli ital. tovarišu.

Na ital. ljudski šoli v Barkovljah je bil l. 1911.—12. ustanovljen dveletni deklški izobraževalni tečaj z 18imi učenkami kakor nekaj embrijo meščanske šole. Temu tečaju so lani (12.—13.) zatvorili prvi razred in je životaril le drugi s 13imi učenkami.

Vprašanje meščanske šole v tržaški okolici pa se živo usiljuje. L. 1912.—13. je obiskovalo naše nadaljevalne tečaje (nedeljsko šolo) skupno 692 učencev (53 italijanske in 639 slovenske narodnosti.) Ti »nadaljevalni« tečaji obstojajo na podlagi olajšave v šol. obisku po dovršenem šestem šol. letu in ponujajo z veronaukom vred tedensko pet ur pouka. Socialne razmere naše spodnje okolice pa naravnost silijo k odpravi teh tečajev in njihovi reorganizaciji v meščansko šolo industrialnega tipa. Če pride kdaj do sestava dež. šol. zakona v Trstu, bo morala biti prva skrb naših občinskih zastopnikov, da se strogo uvede osemletna šolska obveznost. Seveda bo izvedba take določbe v sedanjih razmerah v okolici naletela na marsikateri odpor. A to ne sme odvrčati naših poslancev od tega energičnega koraka, ki bi bil zdrava operacija na telesu našega okoliškega ljudstva. Seveda, kdor utemljuje svojo moč le na demagoštvu, se tega dela ne bo lotil. Zato pa pouk med ljudstvo, pouk o vrednosti in važnosti meščanskošolske naobrazbe! Ali nikar ne prepuščajte tega dela zopet le učiteljstvu! Preprost človek ima takoj pripravljen ugovor: »Učitelj govori v svojo korist!« Odprite našim ljudem oči. Tu je dela dovolj, in če to delo tekom let uspe, bo odtehtalo vse »volilne zmage« problematične notranje vrednosti.

Dalje zvemo iz statistike, da je na okoliških šolah poučevalo 108 učnih oseb (vštevši 14 voditeljev) poleg 18 suplentov (7 s celoletno suplenturo) in 16 veroučiteljev. Od teh je bilo 42 definitivnih učiteljev in 42 definitivnih učiteljic, 12 podučiteljev in dvanajst podučiteljic. Trije so bili usposobljeni za meščanske šole (za slov. meščanske šole nobeden), 108 za ljudske šole, štirje so imeli le zrelotni izpit. Poleg teh je na raznih šolah prakticalo več »praktikantov«. Naraščaja ima tržaško učiteljstvo tedaj dovolj. Osobito se posveča vedno več domačinov učiteljskemu stanu. Tovariš iz sosednjih dežel, ki bi želel vstopiti v tržaško obč. službo, razmeroma sicer dobro honorirano, mora ipak se prevideti z gmotnimi pripomočki za prva leta in s — potrpežljivostjo.

Razdelba učencev na posamezne šole kaže sledeča števila:

	slov. šola	ital. šola
Barkovlje	409	212
Bazovica	306	—
Katinara	360	—
Sv. Ivan	630	460
Opčina	426	—
Prosek	396	—
Rojan	560	572
Sv. Križ	317	—
Škedenj	810	413 *
Trebeče	169	—

Najmočnejša slovenska šola je v Škedenju, najmočnejša italijanska šola je v Rojanu. Slov. ljudske šole spodnje okolice (Barkovlje, Rojan, Sv. Ivan, Škedenj) štejejo skupno 2409 učencev proti 1657 učencev ital. ljudskih šol v istih krajih.

II. Izvajanja.

Ker so slov. ljudske šole leta 1911.—12. šteje 4221 vpisanih učencev in ital. ljudske šole pa 1509 vpisanih učencev, znaša prirastek prvih v pravkar minolemu šolskem letu 162 otrok, drugih pa 148 otrok. Vidimo takoj, da italijanske ljudske šole v trž. okolici nesorazmerno hitreje napredujejo (z ozirom na število učencev) od slovenskih.

Napredovanje v letih tega desetletja kaže sledeča razpredelnica:

	v slov. lj. šole	v ital. lj. šole
1910.—11.	3962	1382
1911.—12.	4221	1509
1912.—13.	4383	1657

Ker so ital. lj. šole le v spodnji okolici, naj kaže sledeča tabela napredovanje teh naproti spodnje okoliškim slov. ljud. šolam:

	slov. šole	ital. šole
spod. okolice:		
1910.—11.	2169	1382
1911.—12.	2319	1509
1912.—13.	2409	1657

Minolo šolsko leto je znašalo število v ital. ljudski šoli vpisanih učencev nad dve tretjini števila v slov. spodneokoliške šole vpisanih, dočim ni v začetku leta stoletja (1900—1901.) znašalo niti polovice, ker bilo je tedaj vpisanih v ital. šole 587 učencev, v slovenske spodneokoliške pa 1376. Sicer slov. ljud. šole konstantno napredujejo, a ne v isti meri kakor ital. okoliške ljudske šole.

V glavnem nam dve dejstvi razjasnijo ta fenomen:

1. izseljevanje slovenskega učenca v mesto;
2. priseljevanje italijanskega življa v okolico.

Potreba po obsežnejši naobrazbi, ki mu je okoliška ljudska šola ne more več dati, sili slovenskega učenca, da pred časom zapusti domačo šolo in jame obiskovati razne državne, občinske in zasebne šole v mestu. Navadno se ta obisk omejuje le na par let, do konca šolske obveznosti. Koliko bi vsem tem otrokom bilo ustrezno z meščansko šolo, ki bi jim poleg drugih udobnosti podala tudi v sebi zaokroženo naobrazbo! Tako bi tudi naše okoliške šole ne prišle že po tretjem in četrtem šolskem letu ob svoj najboljši material, kakor se sedaj dogaja.

Kar se tiče priseljevanja italijanskega življa v spodnjo okolico, je to pojav, ki se ustavi ne da, kakor se ne da ustaviti priseljevanje slovenskega življa v mesto. Ali če najde ital. sodeželan v vsaki vasi spodnje okolice svojo ital. ljudsko šolo, ne najde je slovenski v vsakem mestnem okraju, ker slov. ljudske šole C. M. družbe ne zadoščajo ne po številu ne po razsežnosti prostorov. Klic po vladni pomoči dosedaj, izven podržavljenja par učiteljev družbe C. M., ni imel posebnega uspeha. Rešitev sloni le v sporazumljenju obeh narodnosti. Ali pri sedanjem divjanju nacionalnega boja na kaj sličnega ni niti misliti.

Sklepno ob tej priliki še par besed na naslov trž. slov. učit. društva. Društvo ima dva odseka: socialni in šolski. Je li prvi že pričel s proučevanjem socialnih razmer naših spodnje okolice osobito, in je li drugi pričel s proučevanjem, v koliko vplivajo in bodo vplivale te razmere na razvoj našega sedanjega in bodočega šolstva? Nekoč nas bodo mogoče vprašali za svet. Je li bomo mogli podati točen odgovor?

F. Plemič.

Narodna prosveta na Ruskem.

V Petrogradu se je vršil velikanski vseruski kongres Narodne prosvete. Na kongres je prišlo 6200 učiteljev — od teh 2000 prav s Kavkaza. Zborovali so v petrogradskem »Narodnem domu«. Izkazalo se je po statistiki, da plačuje država za

* Leta 1904.—05. je znašalo število otrok italijanske šole v Škedenju 330; slov. istotam pa 439!!

šole 80,222.000 rubljev (31% vseh izdatkov), dočim je leta 1870. plačevala le 7:5%. Leta 1910—11. je bilo v 34 gubernijah 27.945 ljudskih šol z 54,296.000 učenci in 1,834.107 učenkami. Na shodu je jako primerno govoril O. Ornatskij, ki je rekel tako-le: »Z najvišjega prestola je bila izražena potreba reorganizacije ruskega življenja na podlagi novih nazorov. V ta namen je predvsem potreba prosvete med ljudstvom. V tem imajo prvo nalogo narodni učitelji.« — Kongres je razreševal razna važna šolska in prosvetna vprašanja.

Plače ljudskošolskega učiteljstva v Avstriji.*

Št.	Mesto, ozroma dežela	Plača v 40 letih kron	Povprečna plača enega leta
1	Dunaj	162 640	4 046
2	Galicija I. razred	116 450	2 911
3	Tirolsko I. razred	116 300	2 907
4	Trst	113 300	2 832
5	Solnograško (glavno mesto)	110 780	2 769
6	Dolenja Avstrija	106 100	2 652
7	Gradec	104 080	2 604
8	Galicija II. razred	103 750	2 593
9	Tirolsko II. razred	103 250	2 581
10	Isira	96 780	2 419
11	Predarlško	96 200	2 409
12	Bukovina	94 960	2 374
13	Solnograško	92 980	2 324
14	Štajersko I. razred	92 680	2 317
15	Češko	91 800	2 295
16	Slezija	91 360	2 284
17	Tirolsko III. razred	90 850	2 271
18	Morava	88 200	2 205
19	Koroško	87 060	2 175
20	Galicija III. razred	86 950	2 148
21	Štajersko II. razred	85 080	2 127
22	Tirolsko III. razred	82 350	2 058
23	Gorenja Avstrija	81 500	2 037
24	Goriško in Gradišansko	81 700	2 017
25	Dalmacija I. razred	80 300	2 007
26	Štajersko III. razred	77 480	1 937
27	Dalmacija II. razred	73 300	1 832
28	Galicija IV. razred	71 650	1 791
29	Dalmacija III. razred	66 300	1 657
30	Kranjska	60 000	1 500

Češki in nemški učitelji na Češkem so sklenili sklicati veliko manifestacno zborovanje, ki bodo na nem sklenili pasivno resistenco, če se do 1. februarja t. l. učiteljske plače ne povišajo.

Nemško šolstvo v Gorici.

Nekako vajeni smo že krivic, ki nam jih zadaja dan za dnem nemški sosed, pa bodisi že na gospodarskem, političnem ali šolskem polju. Mnogo so pisali o naši nemški gimnaziji; storili so nam krivico, ki kaže jasno kakor beli dan, da nemstvo razširja v naših krajih le vladu in to z največjo skrbjo. V naslednjih vrsticah pa hočem podati sličico nemškega ljudskega šolstva v Gorici ter hočem za trenotek odgrniti krinko z obraza nemškega mecena — naše vlade! Opomniti pa moram že naprej, da te krivice niso nove, menda že kmalu porečejo, da je to stara nemška posest.

Preden se je naselil v Gorici Schulverein, je vzdrževala vlada utrakvistično vladnico na c. kr. ženskem učiteljskem ter pripravljeno za nemško realno in gimnazijo. Če že ni bil pouk povsem v materinem jeziku, so bili tam nameščeni vsaj naši učitelji, ki niso navdajali dece z nemškim duhom.

Z novo železnico pa se je pripeljal sem tudi Schulverein; menda se je zdela vladi c. kr. vladnica premalo nemška, ineti je hotela tako šolo, kakor kje v Lincu. Na Senenem trgu in v bližini kolodvora so sezidali šolski poslopji. Nemški pajek je razpredel svoje mreže. Šole so se hitro napolnile z vsakovrstnimi otroki, dobile so pravico javnosti, in tedaj se je pričela kupčija z vlado. Za kandidatino ni bila več dobra lastna vladnica na učiteljsku, odkazali so jim šulferajnsko šolo, seve proti oškodnini. Da ta oškodnina ni tako majhna, se vidi takoj: Vseh razredov šteje Schulverein v Gorici 13, od teh je 11 podržavljenih in le dva sta še privatna. Utegne kdo oporekati: Imajo dosti otrok in ker jim ni občina preskrbela šole, je bila v to primorana država. Sodite pa sami: Ia. razred ima 33 otrok, Ib 31; IIa 46; IIb 35; IIIa 46, IIIb 35; IVa 46, IVb 27; V 53 in VI. (dečki) 23. Razredi Ib., IIb., in IIIb. so nastavljeni pri drž. kolodvoru, via delle Officine. Dalje imajo še trirazredno meščansko šolo za deklice: I. raz. 17; II. 11; III. 15. Podržavljeni so vsi raz-

* Iz priloge »Hrv. Učiteljskega Doma«; izdal »Savez hrv. učit. društva«, sestavljal Josip Binički, rav. učitelj v Nikinich. Ured.

redi razen IVb. in VI. Sedaj pa pomislimo, koliko otrok ima »Šolski Dom«, »Mali Dom« in »Novi Dom« ter »Narodna šola« na Blancah in koliko je tam razredov podržavljenih! — Nobeden! —

In pa kakšni Prusi hodijo v te šole! Ia., IIa., IV., V. razreda, potem v paralelakah pri državnem kolodvoru! Na nemški meščanski šoli (dekliški) na Piazza Bertolini! Tako v I., II., III. razredu!

In mislite, da je vlada s tem, da je prevzelo naučno ministrstvo celo šolo, razen dveh razredov, že zadovoljna? O, kaj še. Schulverein ima pravico oddajati učiteljska mesta, in s tem je zagotovljeno, da bodo vedno le Nemci učiteljevali na tem zavodu.

Ni še dovolj, še eno: Kakor sem že omenil, plača država vse tri učitelje na šul. šoli pri drž. kolodvoru. Schulverein nima s to šolo niti 200 K stroškov na leto, vendar so se pa zmislili v Trstu še eno: od 1. 1909. nakaže vsako leto ravnateljstvo c. kr. drž. železnice tej šoli letne podpore v znesku 4000 K z ozirom na to, da so v tej šoli tudi železničarski otroci! Tudi v »Narodni šoli« na Blancah je čez 70% železničarskih otrok, pa vprašajmo, koliko so že neki tam dobili? Nič!

Nehajmo že enkrat biti oni dobri, gostoljubni Slovenci ter povzdignimo svoj glas tja do Dunaja z zahtevo: Dajte nam, kar je našega! Slovenski davkoplačevalci se že naprej boje, če bi se naši poslanci kdaj zmotili in hoteli kdaj poboljšati našemu učiteljstvu borno plačo, nihče se pa ne gane, ako dobi med nami kar 11 salcburških učiteljev boljša državna mesta! —r—

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Šaleško učiteljsko društvo ima svoj občni zbor v nedeljo, 25. januarja 1914, ob pol 3. uri pop. v Velenju.

Vzpored: 1. Dopisi. 2. Poročilo tajnika in blagajnika. 3. Volitve. 4. Slučajnosti.

Tovariši! Stanovska zavest zahteva, da pridete vsi!

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje 1. februarja t. l. ob eni uri popoldne v Šmarji s sledečim vzporedom:

1. Zapisnik.
 2. Dopisi.
 3. Poročilo tajnika in blagajnika.
 4. O elektriki — podava tovariš Zidar.
 5. Volitve.
 6. Slučajnosti.
- K obili udeležbi vabi odbor.

Učiteljsko društvo za Celjski okraj je imelo 6. prosinca svoj 44. občni zbor, ki ga je otvoril predsednik tov. Brinar. V lepem nagovoru je pozdravil navzoče in jim želel veselo novo leto. Tov. Gradišnik je poslal pismene pozdrave v smislu, da bi bile vezi tovariške tudi v novem letu iskrene — in daroval lepo vsoto v društvene namene.

Pred občnim zborom se je razpravljalo o društvenih zadevah. Prijavila sta pristop K. Pečar in Schmid iz Šentpavla, kar se je vzel z odobravanjem na znanje. — Prečitala se je okrožnica Zveze, ki zadeva pobiranje prispevkov za obrambni sklad. — Za Zavezino zborovanje od 6. do 8. septembra v Pulju so se izvolili delegati: tt. Brinar, Černe, Jelovšek, Pristovšek, Voglar, Vrečar, Wudler; namestniki: tt. gospa Jelovškova, Wudlerjeva; gđne. Lillegova, Vidalijska, Sadnikova; tt. Petriček in Sivka. — Tov. predsednik je poročal o Zavezinem občnem zboru — o stanju Zavezinih listov in njih saniranju. Kot poverjenik Šol. Maticе poroča isti, da šteje ta okraj 36 naročnikov.

Za tem so prišla poročila funkcionarjev: društvo šteje 83 pravih članov in 2 častna. — Društvenine je marljiva gospa blagajničarka nabrala 375 K; gotovina znaša 629 K 63 h.

Na novo se naroči društvo na Socialno Matico. Predsednik govori v svojem poročilu o moralnem stanju društva, o medsebojnem podpiranju in dolžnostih odbora in članstva. Zahtevati od enega, da bi ugodil vsaki želji, je preveč; dolžnost vsakega člana je, da skrbi za prospeh organizacije; le kolikor moreš in storiš sam, zahtevaj od drugih, bodimo strogi napram samemu sebi, prizanesljivi napram drugim, in moralni uspeh ne bo izostal.

Pri volitvah se je pokazal sledeči rezultat: preds. t. Brinar, podpr. t. Petriček, blag. t. gospa Brinarjeva, taj. t. Sevnik, pevovodja t. Čulek, knjiž. t. Gobec, odbor. nika tt. Černe in Sivka.

Prihodnje zborovanje je prvi četrtek v sušcu.

Ob koncu se je še debatiralo o vprašanju: ali smejo tudi učiteljce poučevati v višjih razredih? Mnenja smo bili, da je marsikaka tovarišica celo na mestu v ome-

njenih razredih in da je obstoječa splošna določba skoro da poniževalna za tovarišice.

Učit. društvo za brežiški in sevnški okraj je imelo svoj občni zbor dne 6. prosinca 1914 na Vidmu. Navzočih je bilo 25 članov. Kot gost je prisostvovala zborovanju tovarišica Runovčeva iz Vidma. Društvu sta pristopila tovariša Vutkovič Josip iz Artič in Šentjurs Ferdo iz Sromelja. Po pozdravu, v katerem omenja hvaljevredno disciplino ter ugled, ki si ga je pridobilo društvo v organizaciji, otvori predsednik občni zbor, bodreč člane k vztrajnosti na začrtani poti. Vzame se na znanje dopis Zveze. Tov. predsednik poda še nekaj pripomb v Bundovi seji 23. novembra 1913, ki nam naj služijo v pojasnilo glede raznih protislovij in napadov zlasti v nemških listih. Tov. Jamšek predlaga, da se izreče tov. Otterju pismenim potom priznanje in zahvala za njegovo delovanje, kar se sprejme enoglasno.

Tov. predsednik poda obširno poročilo o društvenem delovanju minulega leta. Društvo je zaključilo svoje 41. leto. Štelo je 54 rednih, 5 podpornih in 1 čast. člana — skupaj 60 članov. Število članov se je proti lani nekoliko skrčilo. V procentih znaša število članov 69.86% vsega učiteljstva obeh okrajev. Društvenih zborovanj je bilo 5. Navzočih je bilo povprečno pri vsakem zborovanju 27.6 članov. Vseh zborovanj se je udeležilo 11 članov. Nobelega zborovanja ni posetilo 10 članov. Kot del skupne organizacije štaj. učiteljstva je tudi naše društvo osredotočilo svoje delovanje na ugodno rešitev gmotnega vprašanja in tako pripomoglo po svojih močeh k delnemu uspehu.

Vzame se na znanje poročilo blagajničarke.

Prihodnje zborovanje se vrši 1. sušca 1914 v brežiški okolici.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo zboruje dne 1. februarja t. l. točno ob 10. uri popoldne v šoli v Gornjem gradu. Razen navadnih vzporednih točk pride na vrsto predavanje Ivana Kelca o »Slovanstvu in njegovi bodočnosti s posebnim ozirom na šolstvo«. Po nalogu Zaveze naj se trudoljubivi in večji pripravijo za kak referat znanstvenega, pedagoškega in metodiskega, šolsko-politiškega ali gospodarskega zadržaja, ki bi prijal kot referat na Zavezinem zborovanju letos v Pulju. Pri vseh temah, predlogih in nasvetih naj si dotični tovariši sestavijo kratke stavke in teze, na katere se pozneje lahko sestavi celotno predavanje. Zaveza naroča tudi, naj društveniki premišljajo in stavijo pri društvenih zborovanjih nasvete, kako bi se naj povzdignilo gmotno stanje Zavezinih listov, posebno »Popotnika« in »Učiteljskega Tovariša«. Društveniki naj se blagovolijo o tem kolikor mogoče temeljito pripraviti ter poročati pri zborovanju, h kateremu na zgoraj navedeni dan in kraj najljubneje vabi vse člane odbor.

Učiteljsko društvo za laški okraj je zborovalo dne 6. pros. t. l. na Zidanem mostu po že objavljenem vzporedju. Zborovanje, ki je bilo obnem prvo v tem letu, je pokazalo, da smo si vendar enkrat edini v mislih in delu, ter da ne gre rok križem držati, kjer drugi delajo in se bojujejo za celokupni dobrobit.

Radosten je bil tokrat predsednikov pozdrav, in radostno, odkritosrčno je bilo njegovo voščilo za novo leto, zakaj poslušale ga niso samo stene, ampak častno število štiridesetih pravih, marljivih članov in šest gostov. Obilen poset je bil dokaz iskrene kolegialnosti in stanovske zavednosti ter potrditve dejstva, da čim več nas je, tem večji pogum — tem gotovejši uspeh.

Med drugimi pozdravili smo v svoji sredini tudi našega starega prijatelja iz »Avant-Garde«, tov. Gradišnika, ter gospici A. Kolnikovo in M. Jurčevu, učiteljski iz sosednje dežele, kakor tudi gospice Vorschützovo, Webrovo in Gnuovo. K društvu so pristopili trije člani v osebah tovarišice P. Sušnikove in tovarišev Krpača in Laubiča.

Točke dnevnega reda so se po vsestranski živahni debati ugodno rešile. Nerešena je ostala le 5. točka dnevnega reda: Poročilo tov. Petroviča o »Widrovem berilu« kontra tov. Šegulu o »Kruščevi čitanki«. Zaradi pomanjkanja časa pride ta točka kot tretja na dnevni red prihodnjega zborovanja. Zanimivo, a obnem žalostno je bilo poročilo tov. predsednika glede naših stanovskih listov in Mohorjeve družbe. Tovariši! Na nas je, ali nam ostanite ti dve točki še nadalje Ahilova peta!

Tajnikovo kot blagajnikovo poročilo se vzame na znanje. Pregledovalcem računov in blagajne se izvolita tov. Petrovič in Zupančič, ki račune pregledata in izjavita, da so v najlepšem redu, na kar se dá tov. blagajniku absolutorij.

Izid volitve z listki je bil ta, da je bil izvoljen stari odbor. Predsednikom pa enoglasno tov. Gnus. Njegova oseba, oziroma njegova neumorna pridnost in delavnost nam jamčita, da se bo naše društveno življenje tudi vnaprej razcvitalo in zelenelo tako bujno, kakor je vzkliklo pod njegovim negovanjem, pod njegovo skrbno roko. Ko se še določi 25. marec kot dan za prihodnje zborovanje, zaključiti tov. predsednik izvrstno uspelo zborovanje.

Slov. učiteljsko društvo za marib. okoličje je imelo svoj letni občni zbor 8. prosinca t. l. v Narodnem domu v Mariboru. — Na novo pristopi k društvu tov. Julij Friedl iz Slivnice, kot gostinja je bila prisotna tov. Ivanka Samobor iz Ruš. — Pozdrav predsednika. — Prečitane manjvažnih dopisov. — Poročilo načelnikovo. Društvo ima 53 moških in 27 ženskih članov, ter 3 častne članke; skupno torej 83 članov. V preteklem letu so bila štiri zborovanja. Najvažnejši sklepi pri teh zborovanjih so bili: 1. Plačevanje članarine po čeku. 2. Razsodišče pri nesporazumnosti med tovariši. 3. Ljudstvo naj se pouči po učitelstvu, da davki in finančnem načrtu ne zadenejo kmeta. 4. Drag. doklada za leto 1914 naj se razdeli po številu službenih let. — Žalostno je bilo poročilo blagajnika. Zaostala udnina v zadnjih treh letih znaša 391 K 20 vin. Da se blagajno stanje zopet popravi, se določi dati vsem zaostalim dolžnikom termin plačevanja do 1. junija t. l. Kdor do tega časa ne plača dolg, se črta iz društva. — Na predlog tovariša Ivana Robnika se voli na vzklik zopet stari odbor. — Društvenemu odboru se dá naloga, izreči c. kr. okr. šolskemu nadzorniku g. Ivanu Dreflak na neosnovane napade napram njemu v časnikih v imenu društva popolno zaupanje. Tov. Kovačič vpraša tov. predsednika, ali se bode preostala vsota drag. doklade 1913 razdelila med one začasne učitelje, ki lani niso dobili doklade. Predsednik obljubi, da se bode o tem informiral in potem poročal. Tovariš Lichtenwallner (Ruše) predlaga za zborovanje v sušcu poročilo o uporabnosti Wdrovega »Moje prvo berilo« in Krulčeve Citanke. Pri zadnjem zborovanju določena komisija obljubi to storiti. K.

Učit. društvo za ptujski okraj je imelo 8. jan. 1914 svoj občni zbor. Vkljub hudemu mrazu je bila udeležba povoljna. Toda žal, da so videti na naših zborovanjih skoraj vedno le isti obrazi. Vsi stanoviti stremijo za dobro organizacijo, zakaj le v skupnosti je moč. Velik del učitelstva pa se za svojo organizacijo niti ne zmeni. Kje je tukaj stanovska zavednost? Res se pripeti, da je ta ali oni istinito zadržan, udeležiti se zborovanja, toda enkrat ali dvakrat v letu pa bi mu vendar lahko prisostvovala vsaka tovariška, vsak tovariš. Veliko je pa tudi takšnih, ki niti člani našega društva niso. Ali jim ni mar koristi, ki so jih lahko deležni kot udje? Zdi se, da niso vnieti za nikakšno nadaljnjo izobrazbo, drugače bi porabili vsako priliko, da si jo izpopolnijo. Zeleti bi bilo, da bi zavedne tovarišice in tovariši vplivali na brezbrizneže ter jih pridobili za društvo. Vsi člani bi se pa tudi morali zavedati svoje dolžnosti glede društvene blagajnice.

K društvu sta na novo pristopila tovariša Jančič Ivan od Sv. Marka in Ramšak Franc iz okoliške šole.

V začetku zborovanja se je z daljšim govorom spominjal predsednik Klemenčič prerano umrlega tovariša Kauklerja, kar so navzoči stoji poslušali. Namesto venca na njegovo krsto je dalo društvo za obrambni kamen CMD. 20 K ter določilo, naj se ta vpiše na Kauklerjevo ime. Nato so se rešili dopisi ter podala poročila funkcionarjev. Blagajničarka, tov. Luknarjeva, je bila zaradi dopusta odsotna. Odbor za leto 1914 se je konstituiral sledeče: Ogorelec Anton, predsednik; Gorup Josip, podpredsednik; Luknarjeva Marija, blagajničarka; Kajnih Valentin, knjižničar; Serona Vinko, pevovodja; Irena Kahlova, tajnica; Čeh Ivan, tajnik; Klemenčič Ivan, odbornik; Ivanjšič Ludvik, odbornik. Ker je dosedanj predsednik, tov. Klemenčič, zaradi preoblih poslov odklonil zopetno izvolitev, se mu je tov. Ogorelec iskreno zahvalil za dosedanje društveno vodstvo. Nazadnje je sklenilo Učit. društvo za ptujski okraj soglasno, naj se zaradi nadprodukcije učiteljske ženske učiteljice v Mariboru zapre. Č.

Književnost in umetnost.

Planinski koledar. Leto 1914. — Izdal in uredil Fr. Kocbek, nadučitelj v Gornjem Gradu, načelnik Savinjske podružnice S. P. D. — V. letnik. — Cena 1 K 70 v. — V Kranju 1913. Tiskala tiskarna »Sava« v Kranju. — Str. 134. — Priznani naš turist Kocbek je izdal že petič Planinski koledar, ki je po vsebini in obliki sličen svojim prednikom. — Specialna letošnja

vrednost je spis zdravnika dr. Demšarja »Zdravljenje bolezni v gorah«. — S Planinskim koledarjem bodo planinci brez dvoma zadovoljni.

Stoletnica carske javne knjižnice v Petrogradu. Carska javna knjižnica v Petrogradu slavi dne 28. t. m. svojo stoletnico, odkar je bila otvorjena. Ta knjižnica je za londonsko in pariško tretja največja knjižnica na svetu. V njej je nakopičenih tri in pol milijona knjig in dragocenih rokopisov. Med znamenitostmi, ki jih tu čuvajo, je zlasti omeniti rokopis najstarejšega ruskega letopisca meniha Nestora, Ostromirov evangelij, Luthrovo sv. pismo, molitvenik angleške kraljice Marije Stuart, dnevnik osvoboditelja Dunaja, poljskega kralja Jana Sobieskega, zbirka slik Petra Velikega, rokopisi slavnih ruskih pesnikov Puškina in Lermontova in razne druge znamenitosti.

Srednješolski vestnik.

Za šolsko telovadnico je najel c. kr. deželni šolski svet dvorano v »Trgovskem domu« v Gorici. Tam bo telovadba za gojence slovenske gimnazije in moškega učiteljskega.

Sokolska telovadba na Ruskem. Kakor je znano, je rusko naučno ministrstvo pred leti uvedlo v razne, zlasti pa srednje šole sistem sokolske telovadbe. Sokolska telovadba se je v polnem obsegu obnesla. Cela vrsta najuglednejših ruskih zdravnikov med njimi tudi dr. Zemackij, avtoriteta na polju šolske higiene, se je izrekla nad vse pohvalno o sokolskem telovadnem sistemu, ter izrekla željo, da bi se sokolska telovadba uvedla v vse ruske šole. Naučno ministrstvo se je odzvalo tej želji in je uvedlo sokolsko telovadbo kot obvezni predmet v vse državne srednje šole. — Na Ruskem torej uvajajo sokolsko telovadbo kot obvezen predmet v šole, pri nas na Slovenskem pa se šolske oblasti trudijo na vse načine, da bi preprečile, da bi naša mladina telovadila v sokolskih telovadnicah, ali pa obratno, da bi Sokoli telovadili v šolskih telovadnicah. — Pa pravijo tisti, ki sedaj pri nas vedre in oblačijo, da je pri nas doma kultura!

Politiški pregled.

Deželni zbori, ki naj bi se prvotno sešli dne 20. t. m., bodo z ozirom na položaj v državnem zboru sklicani šele pozneje.

Nova odredb c. kr. naučnega ministrstva. Ministrstvo za uk in bogočastje je v sporazumu z justičnim in notranjim ministrstvom izdalo sledečo odredbo glede poročnih oklicev: Na tiste dni, ki so bili prej prazniki, a so sedaj po novi cerkveni postavi za ljudstvo delavniki, naj se ne oklicuje, četudi cerkev te dneve še praznuje.

Madjari in Romuni se pogajajo že več časa in Madjari bi Romune, ki sicer nimajo na Ogrskem niti trohice pravic, s kako malenkostjo potolažili, zato da bi njih poslanci v državnem zboru stopili na vladno madjarsko stran. Govore že o nekem sporazumu obeh narodov, kar je sicer še težko vzeti kot trdno resnico.

Izpremembe pri hrvaški vladi. Kakor zatrjujejo, se že v nekaj dneh izvrši značilna izprememba v okrilju hrvaške vlade. Vsi trije oddelni predstojniki bodo odstopili, na njihovo mesto pa pridejo 3 poslanci hrvaško-srbske koalicije, in sicer bo imenovan posl. dr. Dušan Popović za šefa notranjega oddelka hrv. vlade, torej za podbana, posl. dr. Bogoslav Mažuranić za šefa naučnega oddelka, posl. dr. Aleksander Badaj za šefa pravosodnega oddelka.

Kardinali in škofje naj spravljajo svoje oporoke v Rimu. Kardinal Merry del Val je po naročilu papeža pisal vsem kardinalom in škofom, da naj svoje oporoke spravljajo pri notariatu svete stolice. To pa zaradi tega, da ne bi pozneje nastali kakšni spori o pravilnosti teh oporok. Tudi se jih opozarja, da ne sestavijo kakih tajnih dokumentov, kar bi kasneje škodovalo cerkvi na ugledu. — Povod temu sklepu svete stolice je dala oporoka kardinala Rampolle, ki je nedavno tega umrl in za katerega oporoko se kregata dve ženski, ki se smatrata za dediče. Prva je ločena žena vojvode Campobello, ki je rodom knežinja Altieri, druga pa je sestra kardinala Rampolle, grofica Perrana, vdovela vojvodinja Campobello in tašča kneginje Altieri. Za izvršitelja svoje oporoke je imenoval Rampolla kardinala Puccinellija, ki ga pa je kratko pred smrtjo Rampolle zadela kap, in se mu še sedaj ne upajo povedati o smrti kardinala Rampolle.

Priporočajte in širite naš list!

Učiteljski konvikt.

Dar. G. Janko Česnik, trgovec z manufakturnim blagom v Lingarjevi ulici je daroval našemu društvu 25 K. Ko se temu vrlemu prijatelju učitelstva za to lepo darilo najtopleje zahvaljujemo, priporočamo p. i. učitelstvu njegovo trgovino iznova kar najtopleje. Svoji k svojim!

Prošnja. Šolska vodstva, ki imajo še lanske položnice za plačevanje letnine na razpolago, prosimo, da se jih letos poslužijo, da nam prihranijo stroške in delo.

Mladinskim spisom smo z novim letom znižali ceno na 1 krono. Za vse mladinske spise pa, ki so bili naročeni pred novim letom, velja še stara cena t. j. 1 K 50 v za knjigo. Le pridno jih naročajte, da bo več dohodkov za konvikt!

Kranjske vesti.

Prof. Vilibald Zupančič.

Dne 18. t. m. je po dolgotrajni bolezni umrl v Ljubljani v 72. letu svoje dobe šolski svetnik prof. Vilibald Zupančič. — Rajni Zupančič je bil rojen v Materiji ter se je po dovršenih srednješolskih študijah posvetil filozofiji. Kot suplent je služil na gimnaziji v Kranju, l. 1873. pa je bil imenovan za profesorja na ljubljanskem ženskem učiteljskem, kjer je, in sicer na obeh oddelkih, poučeval večinoma pedagogiko. Šest let je bil okrajni šolski nadzornik za okraj Logatec, potem pa je opravljal isti posel 18 let v okrajih Ljubljana-okolica in Kamnik. V stalni pokoj je stopil l. 1907. ter je dobil ob tej priliki naslov šolskega svetnika. — Prof. Zupančič je bil veščak v svoji stroki, vreden in dobrončen učitelj, mož ljubeznivega značaja, simpatičen kakor malokdo, spoštovan in priljubljen v vseh krogih. Vzgojil je lepo število učiteljev in učiteljk, ki mu hranijo hvaležen spomin v svojih srcih. Kot nadzornik je bil učitelstvu prijatelj, tovariš in svetovalec, ki je s svojo socialno in strokovno izobrazbo pridobil vdanost in ljubezen, znal ceniti zasluge in zmožnosti ter zato umeval svoje odgovorne naloge tako, kakor malokdo pred njim in za njim in kakor jih umeval vedno manj tistih, ki jih nastavlja — politika! Puhloglava nadutost, brez značajnost in notorična nesposobnost nekaterikov dviga spomin na blagega pokojnega nadzornika Zupančiča visoko nad korumpiranost sedanjega sistema: spomin nanj živi v iskreni hvaležnosti naših src! Ave, anima pia!

Zavržena pritožba. Naučno ministrstvo je zavrnilo pritožbo dež. šol. sveta glede na volitev zastopnikov učitelstva v mestni šolski svet ljubljanski. S tem je potrjen izid volitev v to šolsko korporacijo. Mandati zastopnikov učitelstva so v naprednih rokah. Zato pa je bila pritožba vložena, toda brezuspešno!

Gosp. deželni šolski nadzornik, dvorni svetnik Fr. Levec je dobil daljši dopust in odide zaradi bolehnosti na jug. Njegove posle pri c. kr. deželnem šolskem svetu je prevzel g. ravnatelj Anton Černivec.

Ljubljansko učiteljsko društvo bo imelo na Svečnico, dne 2. februarja, ob poldveh popoldne, v Učiteljski tiskarni, svoj redni letni občni zbor, z običajnim dnevnim redom. K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

Iz ljudskošolske službe. C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani je imenoval izprašano učiteljsko kandidatino Marto Lapinetovo za brezplačno pomožno učiteljico na slovenski dekliški osemrazrednici pri Sv. Jakobu v Ljubljani. — C. kr. okr. šol. svet v Krškem je imenoval na mesto Josipine Simončičeve, ki je zaradi bolezni na dopustu, izprašano učiteljsko kandidatino Pavlo Moharjevo za suplentino na ljudski šoli v Trzišču.

Iz seje kranjskega dež. šolskega sveta dne 8. jan. 1914. Imenovani so: Weis Alojzija za Rako, Polh Marija za St. Jernej, Kadunc Ivan za nadučitelja pri Sv. Gregorju, Ravnikar Kristina za Sv. Križ pri Kostanjevici, Fabinc Franc za II. mestno deško ljudsko šolo v Ljubljani, Labernik Ignacij za I. mestno šolo v Ljubljani, Hladnik Marija za Kostanjevico, Cepuder Marija za Travo, Samec Franc za nadučitelja v Krko, Michler Ivan za Vrhniko, Levec Marija za Presko, Čermelj Kornelija za Cerklje na Dol., Javornik Jožefa se premesti na Kal pri St. Janžu, Sketelj Marija za Kolovrat, Cigoj Pavla za Koritnico, Jevnikar Lorenc za St. Vid pri Zatičini, Vohinc Edvard se premesti iz Cerklj na Dol. v Mengeš, Franc Kotnikovo ustanovo se podeli stud. vet. Jerini Francu. — Razširijo se šole: v Šmihelu pri Žužemberku na dvorazrednico, na Sočažici na šestraz., v Mokronogu se ustanovi ena vzorednica. — Še enkrat se razpiše učno mesto pri D. M. v Polju, učiteljsko mesto v Toplicah pri Zagorju. —

Josip Schweiger, pravi učitelj na II. drž. gimn. v Ljubljani, se stalno namesti z naslovom profesor. — Učiteljski konvikt, ki uživajo drž. ustanove, se bodo morali zavzeti, da bodo vsaj šest let služili kot učitelji na Kranjskem.

Naši deželni kristjani in ljubezen do bližnjega. V »Zarji« čitamo: Prav zadnji čas so pričeli slovenski visokošolci močno agitacijo, pri kateri so se združili vsi, brez razlike naziranja in političnega prepričanja, da bi uredili podporniško akcijo za revne slovenske visokošolce. Kranjski deželni odbor tudi »podpira« slovenske visokošolce, in sicer tako izdatno, da mu je ostalo od proračunene svote za leto 1913. kron 2500. Ker ni bilo dovolj klerikalnih prosilcev, je ostala ta vsota nerazdeljena. Na svoji zadnji seji je sklenil deželni odbor, da nakloni ta preostanek Leonovi družbi, ki naj razdeli 2500 K med slovenske visokošolce, najbrže po svoji »previdnosti«. Leonova družba je znana slovenska klerikalna organizacija in živa duša ni doslej vedela, da se peča tudi s podporami za revne visokošolce. Če bo res porabila Leonova družba ta denar za podpore visokošolcem, tedaj je brezdvomno, da bo popirala le dijakke klerikalce. Na kupe prošenj dobiva deželni odbor od revnih visokošolcev, pa jim podeljuje za vsako leto po 100 K podpore! Naš deželni odbor ne pozna drugih načel kakor stankarske. Naj stradajo slovenski fantje v tujini, kaj zato, saj so naši deželni gospodarji najboljši kristjani na vsem svetu in praktično izvršujejo ljubezen do bližnjega tako, da se gabi vsakemu poštemu človeku. — Kdor pozna razmere, ne more dvomiti o resničnosti teh besed!

Štajerske vesti.

Iz Gomilkega nam pišejo: Tukajšnje učitelstvo je priredilo dne 18. januarja t. l. s šolsko mladino »Pred vaškim znamenjem«, ljudsko igro v štirih dejanjih, ki jo je spisal naš stanovski tovariš Leo Pibrovce v Jesenicah. Ta igra — tudi v vzgojnem oziru prav poučna — je sijajno uspela. Naš prostorni »Gasilni dom« je bil dupkoma poln. Vsi sedeži so bili naenkrat razprodani, dasi smo jih imeli 96 na razpolago. Mnogo udeležnikov se je moralo zadovoljiti s stojšči, četudi so plačali sedeže. Šolarji so pa tudi igrali, da jih je bilo veselje gledati. Nastopali so neustrašno in sigurno, govorili izrazito ter svoje pogovore spremljali z značilnimi kretnjami, da se je vse občinstvo čudilo, kako je to s šolskimi otroki mogoče doseči. Posamezni prizori so provzročili bučen smeh, pri drugih pa so se mnogim poslušalcem solze iskale v oči. Splošni vtisk igre je bil izredno povoljen. Po igrokazu je še zapela šolska mladina pesmi »Jabolko« in »Zima« iz A. Kosijeve spevoigre »Letni časi«. Pri prvi pesmi so nastopile štiri »činke«, belo oblečene deklice. Z odvečnega stropa pa so visele 4 krasne, rdečelična jabolka. S hrepenečim pogledom so motrile deklice ta jabolka in zapela dvoglasno: O, jabolko, lepo rdeče, kako se mi ljubko smehljaja« itd. ter svoje občutke izražala tudi s primernimi kretnjami. Pri zadnji vrstici: »Če zdaj-le mi padeš v roko,« pa so res prestregle padajoča jabolka ter hlastno in z največjo slastjo vgriznila vanje. Med posetniki pa je ta ljubki prizor zbudil velik »halo«. Istotako je jako ugajala pesem »Zima«, ki so jo izvajali kaj ubrano skoro vsi učenci višje stopnje, sedeč na podnožnicah ob topli peči in opravljajoč običajna otroška dela v zimski dobi. Gmoten uspeh te prireditve je jako ugoden, še veliko večji pa moralni. — S čistim dobičkom bomo lahko popolnoma prenovili jubilejsko šolsko zgradbo — nabavljeno ob 40letnici vladanja presvetlega cesarja Franca Jožefa I., kar bo stalo približno 90 K. Ostali dobiček pa se bo prideli jubilejskemu šolskemu skladu v prid tukajšnje šolske kuhinje, ki znaša z obrestmi vred 1175 K (Posojilnica na Vranskem). Vrhutega pa imamo še čez 100 K za tekoče potrebe šolske kuhinje v posojilnici v Braslovčah. Ta sklad je gotovo najlepši in najtrajnejši spomin na naše dosedaj s šolsko mladino prirejane veselice. — Tudi ta prireditve se je v vsakem oziru tako izborna obnesla, da se sme 18. januar tekoč. l. prišteti častnim dnevom v kroniki naše šole. — Nazadnje naj še omenimo, da se je sodelujoča mladost in sicer igralci kakor pevci po tej prireditvi v nekako priznanje izdatno pogostila. — Srčna hvala vsem posetnikom naše prireditve, zlasti še tistim, ki so s prostovoljnimi preplačili pospešili našo patriotično in dobrodušno namero.

Iz Slovenskih gor. Sentenarska dekanija in učitelstvo kot člani družbe sv. Mohora. Ravno zdaj bo znabiti zanimalo cenjene bralce »Učit. tovariša« zvedeti, koliko učiteljev, oziroma učiteljske sentenarske dekanije šteje družba sv. M. svojim članom. Da jih prešteješ, ne rabiš vseh prstov obeh rok. No, štejmo! Sv.

Ana 1, Sv. Anton 0, Sv. Benedikt 0, Sv. Bolfenk 0, Sv. Jurij 0, Sv. Lenart 1, Marja Snežna 1, Negova 0, Sv. Rupert 5, skupaj 8, tedaj 15 manje nego leta 1912.

— **Učenci 20. stoletja.** Nedavno je bila neka učenka neznatno kaznovana od svojega učitelja. Takoj se poda sama na sodnijo ter tamkaj ovadi za zadovo kazenskemu sodniku. Rezultat preiskavanj s strani žandarmerije je bil, da se je kazensko postopanje proti učitelju ustavilo. — Zanimivo pa je pismo, ki ga je »hvaležna« učenka še isti dan pisala svoji součenki. Glasi se doslovno tako-le: »Draga Hianika! V začetku pisanja te prav lepo pozdravim in ti kratko popišem, kak je bilo na gerihiti. Ko sem prišla gor so me burali kaj želim jaz sem rekla da so me »N« na šinjaki poškrampali te pa sem mogla pokazati. Da so že vidli te pa so rekli en gospot o himl »N«. te pa so poslali po cingosta. Ko pa so prišli cingost so mi ti tudi pogledli in so vse pogledli in so vse enem gospodi pravili, da imam dva štrajha enga imam štiri centimetre drugega enega pa en centimeter. Vse to so si gor zapisali zapisalijo so tudi kako so me rezali in zbivali. Tudi neke prič sem mogla povedati. Pa tisto ne bom pravila nobeni do že nah vidle kire so prišla sem snoči v temi še domo. Toti »N« je glih taki kakor en aboh da pride po küre da aboh tudi najprej pri šinjaki zgrabi daje prej him. Tak je tudi »N« mene mislo zadržiti nah pa si je zrajto da je petek v petek pa ne smeje jesti mesa tepa me je rajši zoškrampno pa razbivo. V pondelek pa bom si nelsa nož seboj pa bom ga vrgla »N« na mizo pa bom mo rekla to maš zdaj noš pa si nohte poreži da nas neboš vse zoškrampno. Pa bom še mo tudi rekla saj do ti nohti drugi zrasli pa menilezacemento tudi kaj si me škrampno. Da bi še le zdrav ostano »N« skoz nedeljo saj v pondelek se vidi-ma. Zbogom hanika pridi v pondelek v solo (gusta) ? — Kam plovemo? Lepa va-ja v prostem spisu!

— **Učiteljski sklad.** Predlagam sledeče: Naročniki »Tagespošte« ki ta časopis plačujejo potom »Učiteljske gospodarske in kreditne zadruge v Celju«, naročnina za prvo polovico meseca prosinca pa zaradi znanih ovir odpade, darujemo na ta način prihranjeno krono učiteljskemu skladu v Celju. Da? — Da!

— **Studencie pri Poljčanah** poročajo: Na tukajšnji šoli, kjer se je priredila zadnja leta dvakrat šolska razstava, se priredi letos tridnevni tečaj za kmetijsko knjigovodstvo. Namenjen je ta tečaj ne le učencem, ampak tudi odraslim. Krajni šolski svet, ki je sedaj v izbornih rokah, je daroval v to svrhu lepo vsoto. Svečna meseca se vrši v šolski namen v Studen-cih večja prireditve, pri kateri poje prvi-krat domači pevski zbor ter sodeluje učiteljski orkester.

— **Iz Žalca** pišejo: Vprašanje meščanske šole s slov. učnim jezikom v Žalcu je rešeno šele sedaj trgu v prid, dasi je žalski občinski odbor na svojih sejah dne 14. aprila 1901, 22. februarja 1902 in 7. junija 1903 opetovano sklepal in prosil za ustanovitev meščanske šole, a vselej brezuspešno. Občinski odbor žalski je dosegel že leta 1898. ustanovitev obrtno-nadaljevalne šole, ki izobrazuje že 15 let obrtni naraščaj. Mnogo se je trudil župan, da se je žalska ljudska šola polagoma razširila iz trirazrednice v 4 in 5 razrednico, ker mu je vselej bilo na srcu, da se naša mladina bolj izobrazuje. Danes ima ljudska in obrt. nadaljevalna šola svoj novi dom v modernem šolskem poslopju. — Zaradi tega in drugih zaslug je občinski odbor trga Žalca imenoval na zadnji svoji seji mnogozasluznega župana gosp. Josipa Sirca za častnega občana.

— **Usmiljeni katehet!** Iz Ljubna poročajo »Zarji«: Katehet Pichler je v ljudski šoli v Judendorfu tako pretepel učenca Janška, da so ga morali prepe-ljati v bolnišnico. Katehet je delil v šoli podobice učencem, ki so imeli v krščan-skem nauku prvi red. Mali Janšek je tudi prosil kateheta za podobico, a katehet mu je ni dal. Prosil ga je še v drugič, kar je namestnika božjega tako raztogotilo, da je obdaroval fantiča s tako krepkimi zausnicami, da se je fant zgrudil in ni mogel več govoriti. Šele popoldne ob treh je deček zopet izpregovoril. Ko so prepe-ljali dečka na zdravnikov nasvet v bolnišnico, so se mu poznali še sledovi zaus-nic na obrazu. Kateheta je seveda oče učenca ovadil.

— **Iz Slovenske Bistrice** pišejo o okoliški šoli »Slov. Narodu« doslovno na-stopno: »Z Antonom Dietnerjem dobili smo učitelja, ki bo služil težnjam in name-nom germanizatoričnih društev«, tako je marsikdo vzklilnil ob njegovem prihodu v Slovensko Bistrico. In prav je imel! Starši obolobeznih otrok so bili opravičeno raz-burjeni, ko je bil imenovan na mesto gosp. učitelja Stanka Šorna za suplenta učitelja Antona Dietnerja. Na merodajnih mestih so tudi protest proti temu imenovanju in tudi deželni poslanci so posredovali na pri-

stojnem mestu, da odvrnejo nameravano krivico od naše okoliške šole. Sam namestnik Clary nam je pisмено zagotovil, da je Anton Dietner v narodnem oziru miren in strpen in da tudi v bodoče od njega ni pričakovati v tem oziru nobene izpremembe. Tudi deželni šolski nadzornik Končnik se je nasproti deputaciji deželnih poslancev o tem učitelju enako izrazil. **Dosedanje delovanje Dietnerjevo v Slovenski Bistrici pa je pokazalo, da namestnik grof Clary in deželni šolski nadzornik Končnik svojih ptičev niti ne poznata, ali pa da sta učitelja Dietnerja napram pritožnikom in deželnim poslancem vedoma napačno opi-sala.** Nedavno tega so priredili namreč tu-kajšnji nemčurji najzagrizenejšo nemško-nacionalno slavnost, takoiimenovano »Jul-feier«. Take vrste slavnosti se osobito v obmejnih krajih prirejajo s tem namenom, da razni nemški kričarji dvomljive eks-istence vtepaajo zaslepljenemu ljudstvu v glavo največjo sovraštvo in najostudnejšo mržnjo do Slovencev in njihovega jezika. Na to hujškaško prireditev so vabili naši nemčurji z velikimi lepaki, na katerih se je lesketalo med drugimi »čistokrvnimi« Germani kot sodelavci tudi ime »mirnega« in »narodno-strpnega« Antona Dietnerja. S tem, da je Dietner sodeloval na tako za-grizenom nemškonacionalni slavnosti in kot učitelj slovenske okoliške šole svoje sode-lovanje tudi javno na lepakih obelodanil, je dal brco svojim predpostavljanim, naš Slovence pa je naravnost pozval, da bomo začeli boj na nož proti njemu in sploh proti gnilemu nemčurskemu sistemu na naši okoliški šoli, in sicer tako vztrajno in do-sledno, kakor to merodajni faktorji menda niti ne pričakujejo. Da bi se Anton Dietner, ki niti toliko takta in manire ne po-zna, da bi se kot učitelj na naši okoliški šoli predstavil načelniku, oziroma namest-niku krajnega šolskega sveta, udeleževal najstrupenejšo nemško-nacionalne hujška-rije v Slovenski Bistrici in koraka javno pod črno-rdeč-žolto cunjto, to bomo znali Slovenci v Slovenski Bistrici preprečiti. — V okoliško šolo je všolano tudi mesto Slovenska Bistrica, ki pa prispeva k vzdr-ževalnim stroškom le v slučaju, da obisku-je to šolo najmanj 40 mestnih otrok. Da število mestnih otrok ne naraste nikdar do te visokosti, zato skrbita nadučitelj Kol-etnigg in nadučiteljica Cuntara. Kar si je slednjeimenovana nadučiteljica kot vodi-teljica dekliske okoliške šole zadnji teden dovolila, pa kliče po osveti in presega vse meje potrpežljivosti, ki smo jo dosedaj ime-li s to osemdesetletno bistriško matrono. **Petorico slovenskih učenek svojega raz-reda je namreč hotela odsloviti z uteme-ljevanjem, da morajo kot v mestu stanuj-oče učenke obiskovati šulverelnsko po-neumnevalnico, četudi proti volji svojih staršev.** Do višje infamije in nesramnejše provokacije bi se našminkana ženska pač ne mogla povspeti. Danes o tem samo to-liko, prihodnjič pa bomo to »devico« malo drobneje razkosali. Radovedni pa smo, kaj porečeta k temu namestnik grof Clary in dež. šolski nadzornik Končnik? —

Goriške vesti.

— **Tolminsko učiteljstvo** je vab-ljeno k sestanku, ki se vrši dne 2. febru-aria t. l. ob 1. popoldne pri Sv. Luciji v gostilniških prostorih g. posl. Mikuža. — Zavedajte se svojih stanovskih dolžnosti in pridite v polnem številu!

— **Iz seje ožjega in pomnoženega c. kr. okr. š. sveta tolminskega.** Dva učitelja dobila trimesečni dopust zaradi bo-lezni; učitelja Andrejčič in Podgornik do-bita dopust od 15. aprila dalje, da se mo-reta udeležiti kurza na državni obrtni šoli v Ljubljani. Petletnine dobe nasled-nji: Perin Ana, Sedej Ana, Mikuž Matej in Rafael Fajgelj. V I. pl. razred se pomakne Josip Kalan; začasno se pomaknejo v II. plačilni razred: Bogataj, Bradaškija in Bravničar. Učiteljica Ana Perin se pomak-ne definitivno v II. pl. razred. En učitelj dobi podporo 100 K zaradi bolezni. Usta-novi se katehetsko mesto za Bovec in oko-lico ter obenem sistemizira plačo II. pl. razreda. Nakupi se hiša na Bukovem za šolo. Sprejme se preudarek za t. leto, ki prikazuje 244.000 K stroškov in kakih 76.000 K dohodkov. Primanjklaj se krije s 150 % naklado na vse izredne davke. Prošnja učiteljskega društva in posamez-nih učiteljskih oseb za podporo se reši tako, da dobi oženjeno učiteljstvo 6000 K, ki se razdele po potrebi med posameznike. I. R.

— **Tovariš Franc Vendramin,** nadučitelj-voditelj v Dutovljah, se je 15. t. m. poročil z gospico Anico Ostanovo iz Bovca. Naše iskrene čestitke!

— **Knjižnica »Narodne Prosvete«** se je preselila iz Trgovskega Doma v uli-co sv. Ivana št. 7 prvo nadstropje in po-

sluje vsako sredo od 6.—7. zvečer in vsa-ko nedeljo od 10.—12. popoldne. Vse one pa, ki še niso vrnili knjig, pa bi jih po knjižničnem redu že morali, prosimo, da storet o čimprej že z ozirom na druge obi-store to čimprej že z ozirom na druge obi-naj le pridno segajo po knjigah, saj so knji-ge podlaga naobrazbe, ki je temelj bolj-šega gmojnega stanja. Knjižnica »Narod-ne Prosvete« ima pa tudi toliko knjig, da lahko zadosti vsakemu. Pristopajte k »Na-rodni Prosveti«!

— **Tovariš Ulrik Pavlica,** nadučitelj-voditelj v Rihemberku, se je poročil z gdč. Ludoviko Merklovo iz Trsta-Rojana. — Obilo sreče!

Tržaške vesti.

— **Gorenjčev jezikovni učitelj.** Knji-garna J. Gorenjec & Komp. nam poroča: Podpisana knjigarna in založništvo sta si stavila nalogo na najbolj preprosti, prak-tični in ceni način seznaniti naš narod s tu-jimi jeziki, in to v prvi vrsti z jeziki nas ob-dajajočih narodov, ter na ta način usposo-biti našega človeka še bolje za boj za vsakdanji kruh. Obenem nameravata pod-pisana seznaniti naše sponse z milim na-šim materinim jezikom. V to svrhu se je očrtal načrt »Gorenjčevega jezikovnega učitelja« za samouke. Z metodiškega vi-dika smo prisodili dvogovoru takoj ono pažnjo, ki mu gre. Saj se ravno v razgo-voru spozna, je li kdo obvlada jezik ali ne. Ker pa vseh mnogoličnosti razgovora ni možno podati v nobeni knjigi, zato naj sle-de vsakemu dvogovoru zbirke besednega zaklada, ki naj samouka usposobijo v to, da razgovor po potrebi dopolni in prena-ređi. V to naj mu služi obris slovnice do-tičnega jezika, kateri obris ima uvajati vsako knjigo. V slovnici pa se naj obrača posebno pažnjo na izreke. Tako bi vsaka naša publikacija »jezikovnega učitelja« ob-segala: slovnico, razgovore in besedni za-klad. — Z ekonomskega stališča je to za začetnika že velik dobiček, ker ima v eni knjigi združeno vse, kar dobi drugod jed-va v treh knjigah. Da pa knjiga ne naraste do precejšnje debelosti in tozadevne vi-soke cene, smo poskrbeli za primeren, a ličen tisk, tako da bodo te publikacije res praktične, ročne in cene. — Prva knjiga te zbirke (t. j. Italijanščina za Slovence) je izšla. Cena ji je K 1:20. Vabimo ponovno na nje naročbo. Hvaležni bomo, če bo nas kdo opozoril na eventualne pomanjkljivo-sti, tako da lahko prenaradimo morebiten nedostatek. Druga knjiga »Slovenščina za Italijane« je že v tisku in v kratkem izide. Upamo, da najdemo v c. občinstvu pravo umevanje našega stremljenja ter da nas bo počastilo s cenjenimi naročbami.

— **Poroka.** Dne 19. t. m. se je poročil tov. Vojteh Stubel, komunalni učitelj v Trstu, z gospodično Josipino Škerjancovo, tudi učiteljico v tržaški okolici. Mlademu paru obilo sreče!

— **Ljudsko gibanje v Trstu l. 1913.** Leta 1913 je poskočilo število tržaških prebivalcev od 234.000 na okroglo 240 tisoč. Vendar pa je vkljub temu prirastku število rojstev precej padlo. Leta 1913 je bilo namreč vkljub večjemu številu pre-bivalstva 71 porodov manj. Razen tega je tudi umrljivost v Trstu postala dosti večja kot je bila, posebno pa med otroki.

Koroške vesti.

— **Za koroške čebelarje.** Koroški čebelarji, ki želijo za pomlad neobdane-ga sladkorja, naj naznanijo to do 28. jan. učitelju Jos. Jeklu, p. Galicija na Koroškem, in sicer koliko kdo želi sladkorja, koliko ima panjev čez zimo in pod katero davkarijo spada.

Splošni vestnik.

NA DELO ZA SVOJ LIST!

Vse somišljenike in somišljenice nuj-no pozivljamo, naj z vsemi dopustnimi sredstvi skrbje za čim največje širjenje našega lista! Agitirajte za svoje glasilo od tovariša do tovariša, od tovarišice do tovarišice! Naj ne bo zavednega učitelja in zavedne učiteljice, ki bi ne prejemale in ne plačevala našega lista! To je ukaz naš stanovske zavednosti! — Na Kranjskem se učiteljstvu, ki ni odpovedalo »Učitelj-skega Tov.« slabo godi. Odrekajo mu vsa-ko podporo. Kdor je naročnik ali naročni-ca našega lista, mu na deželnem odboru kratkomalo pokažejo vrata. Vzlic temu imamo toliko trdnih značajev, ki zapo-stavljajo oseбно korist skupni koristi in nečejo zatajiti svojega glasila na ljubo na-šim skupnim neprijateljem. Boj kranjskega učiteljstva je težak, kakor ni bil še nikoli doslej in kakor ne bo nikdar več poslej.

— V teh hudih časih mu priskočite na po-moč vi, tovariši in tovarišice, iz ostalih slo-venskih pokrajin! Ako pridejo kdaj nad vas časi sile in gorja, bo tudi napredni kranjski učitelj vedel, kaj mu velevala nje-govo srce, kaj mu narekuje njegova sta-novska zavednost in dolžnost! Zlato iz-kušamo v ognju, v sili in potrebi spozna-mo prijatelja, in več od prvega je vreden drugi! Pozivljamo izvenkranjsko učitelj-stvo, naj z obilim naročanjem in z vztraj-nim širjenjem našega lista dá svojim kranjskim tovarišem in tovarišicam krep-ko moralno podporo! — Sicer pa zahteva tudi ugled našega stanu, da damo svojemu listu trdno materialno podlago in tako pre-prečimo zlobne nakane sovražnikov, ki hočejo naš list zatreti! — Naša dolžnost je, storiti vse, da se jim to ne posreči! Zato pa: Vsi na delo za svoje glasilo!

Ustanovitev sarajevskega gledališča. Med vlado in deželnim šolskim svetom se vrše pogajanja glede ustanovitve narod-nega gledališča, ki naj bi ga sezidala in vzdrževala dežela. Pogajanja so tako na-predovala, da je ustanovitev gledališča že tkorekoč zagotovljena. V Ljubljani gle-dališče ubijajo, v Sarajevu ga ustanovljajo!

Profesor Platon Kulakovskij, znaní slovanofil, je umrl v Petrogradu. Bil je profesor slavistike in se je od mladih nog udeleževal slovanskega gibanja. Prepoto-val je vse slovanske zemlje ter proučil živ-ljenje vseh slovanskih narodov. Kot mlad mož je v sedemdesetih letih bival dlje časa tudi v Ljubljani, kjer je študiral slovenski jezik in slovensko književnost. Tu se je seznanil in sklenil iskreno prijateljstvo s pokojnim Josipom Jurčičem, takratnim urednikom »Slovenskega Naroda«. Kot na-vdušen Slovan se je udeleževal vseh slo-vanskih prireditev, namenjenih poglobitvi slovanske vzajemnosti. Leta 1910. se je u-deležil vseslovanskega kongresa v Sofiji, takoj naslednjega leta 1911. pa je prihitel na kongres slovanskih časnikarjev v Bel-gradu. V Ljubljani se je profesor Kulakov-skij mudil opetovano, zadnjič leta 1908., ko se je udeležil vseslovanskega časnikar-skega kongresa. Pokojnik je igral v krogih ruskih slovanofilov veliko vlogo ter užival splošen ugled in spoštovanje. Bil je dolga leta eden najdelavnejših članov in odbor-nikov »Slavjanskega blagotvorniteljnega občestva«. Kot navdušen Slovan je bil pokojnik tudi velik prijatelj Slovencev, za katerih napredek in književnost se je živo zanimal. Zato bodi velikemu slovan-skemu rodoljubi tudi med Slovenci ohran-jen trajen spomin!

Zdravnice na Angleškem. Na Angleškem deluje že 1000 ženskih zdravnic; sa-mo v Londonu jih je 200. Angleško žen-stvo ne vidi v zdravnici zgolj zdravnika, marveč goji do nje polno, iskreno zaupa-nje, dobro vedoč, da ženska žensko in njene boli mnogo bolje razume nego moški. Zato se v boleznih rado zateka edinole k njej, in kjer še manjka ženske zdrav-nice, se ženstvo z vso silo poteguje zanjo. Ženske zdravnice delujejo že po vseh žen-skih bolnišnicah.

Za Husov spomenik, ki se odkrije leta 1915. v Pragi ob petstoletnici muč-niške smrti velikega češkega moža, je da-rovalo »Slavjansko blagotvorniteljno ob-ščestvo« v Petrogradu 3750 K. Razentega uvede društvo nabiranje prispevkov za spomenik. Oklic za nabiranje prispevkov sestavita profesorja Sobolevskij in Pal-mov.

Zdravljenje raka z radijem. Iz Lon-dona poročajo: Middlesex hospital je rav-nokar objavil interesantne podatke o uspehih zdravljenja raka z radijem. Od ju-nija do septembra 1913 so dosegli v 68 slučajih, ki so jih smatrali po prejšnjih zdravlilnih metodah kot neozdravljive, 32 lepih uspehov. Dotične osebe so odpustili iz bolnišnice kot popolnoma ozdravljene. Če bi imela bolnišnica dovolj radija na razpolaganje, bi dosegla še nadaljne uspe-he. Dr. Barlow, ki je sestavil to poročilo, bridko toži o monopolni ceni radija. Nuj-no je potrebno, da se to vprašanje medna-rodno uredi. V Novem Jorku in Pittsbu-rgu v Standard Chemical Company se ra-dij dobiva na nov tajen način, zaradi ka-terege se stroški jako zmanjšajo. Dozdaj je družba producirala za 125.000 dolarjev radija. Zdravnik v Baltimore, dr. Kelly, je že uporabljal ta radij pri zdravljenju raka. Z neko napravo se jim je posrečilo, ojačiti učinek žarkov, zaradi česar je po-stopanje še cenejše.

Nočno kronšjarjenje otrok je eden naj-zalostnejših pojavov modernih velikih mest; saj mora poštenega človeka do dna duše pretresti, ako kasno ponoči vidi sto-piti v javen lokal — kavarno ali gostilnico — osemletnega do dvanaestletnega otroka, posebno deklico, ki ponuja gostom v nakup cvetic, užigalic ali kaj enakega. Ali je mo-goče, da bi ostal otrok neoskrunjen od blata, skozi katero gazi — ponoči? In zla-sti deklice. V dobi, ki jo nazivajo »stoletje

otroka«, ko prepovedujejo nočno delo otrok — pa javna oblast dopušča nočno krošnjarije otrok po javnih lokalih! V Trstu, Reki, v Zagrebu imajo že nekaj let ta žalostni velikomestni pojav; prav pravi zagrebški »Obzor«, ki kliče merodajne faktorje, naj s strogim nastopom proti dotičnim staršem preprečijo to nezasišano profaniranje in izkoriščanje nedolžne mladine. Saj je gotovo, da otroci tega ne delajo iz lastnega nagiba, marveč jih k temu silijo brezvestni starši. — Predvsem pa je temu kriva beda, ki tira tudi otroke za zaslužkom. Mi pravimo: Ozdravite socialne razmere, pa bo tudi nočno krošnjarije otrok nepotrebno!

Pisma Tolstega. Grofica A. L. Tolsta hoče izdati pisma svojega pokojnega moža. Grofica upa, da zbere 15.000 pisem Tolstega, ki bi napolnila 30 zvezkov. Tudi Tolstega dnevnik namerava izdati spomladi. Ta dnevnik je začel pisati veliki mivec leta 1900. in bo obsegal 4 zvezke.

Razgled po šolskem svetu.

— **Madjarizacija na Hrvaškem.** Ogrsko šolsko društvo Julian vzdržuje na Hrvaškem 81 ljudskih šol in dve višji šoli. Največ teh šol je v veliki županiji Virovitici.

— **Sedem šolarjev utonilo.** Iz Berlina poročajo: V Landsbergu se je 6. t. m. udrla na ribniku pri drsanju sedem šolarjev. Vsi so utonili.

— **Visoka šola za dekorativno umetnost v Monakovem.** Akademski slikar Julij Missel namerava ustanoviti v Monakovem visoko šolo za dekorativno umetnost.

— **Pletarstvo v novih srbskih krajih.** Srbska vlada namerava v novih krajih uvesti brezplačne pletarske tečaje, kasneje pa bo ustanovila ondi več stalnih pletarskih šol.

— **Ministrstvo za telovadbo** so ustanovili na Ruskem. Novo ministrstvo ima nalogo skrbeti za telesno vzgojo ruske mladine, potem za primerna telovadna poslopja, za prireditve in druge slične stvari, ki so s telovadbo v zvezi.

— **Stavka zobozdravniških dijakov.** Dijaki zobozdravništva na vseučiliščih v Berlinu in v Lipskem stavkajo. Prusko naučno ministrstvo je namreč ponovno zobozdravnikom odbilo pravico, da si smejo pridobiti naslov doktorja medicine. Promovirani zobozdravniki v Prusiji so večinoma doktorji filozofije.

— **Častni doktor zagrebške univerze** je postal predsednik jugoslovanske akademije Tade Smičklas, znani zgodovinar Hrvaške.

— **Mažari** hočejo otvoriti novo Julijsko šolo v Badljevini in Slavoniji.

LISTNICA UREDNIŠTVA:

V zadnjem podlistku se mora pisateljevo krstno ime pravilno glasiti Fran (ne Ivan), kar s tem popravljamo.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.

Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Zvláštnost medzi kávovými napojiami je Kathreinerová Kneippová sladová káva.

Kathreinerova pripravuje se s najlepšimi sladki a má prelo a nápadnú životnú silu pripravnosti neškodlivosti. Chýročno Kathreinerovým upravením dostává kateinová príchuť a aromu orškovej kávy.

Pravá se dostává len v zatvorených pôvodných balíčkoch s obrazom farára Kneippa.

Učiteljska tiskarna

— v Ljubljani —

registrirana zadruga z omejeno zavezo
se priporoča

slav. posojilnicam, hranilnicam in drugim denarnim in gospodarskim zavodom za naročila v tisk

letnih računskih
: zaključkov :

in vseh drugih tiskovin. — Delo izvrši priznato solidno, natančno in po najnižjih cenah.

Knjigoveznica Iv. Bonač

Ljubljana, Šelenburgova ul.

priporoča vsakovrstna knjigoveška dela, galanterijo, passepartute itd. Posebno močna vez za knjižice in čitalnice.

Cene zmerne, delo solidno.

AVGUST AGNOLA

Ljubljana, Dunajska cesta št. 13
poleg Figovca

priporoča svojo veliko zalogo stekla, porcelana, petrolejnih svetilk, ogledal, okvirov, šip itd. Tintnike za šolske klopi, aparate za fizikalne poizkušnje.

Prevzema vsakovrstna steklarska dela, tudi nova šol. : poslopja na deželi itd. :

Koder Slovenci prebivajo, povsod je razširjen

„Slov. Ilustrovani Tednik“.

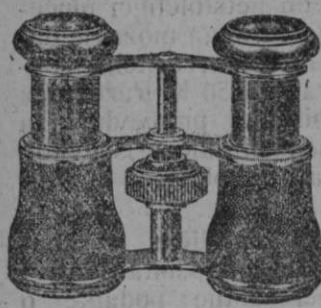
Vsakdo ga rad čita.

Naročite si ga in pridobivajte mu novih naročnikov!

FR. P. ZAJEC, Ljubljana, Stari trg št. 9

Izprašani optik.

Zalagatelj c. in kr. armade, vojne mornarice, domobrancev i. t. d.

Očala in ščipalniki natančno po zdravniških predpisih. Toplometri, barometri, mikroskopi, daljnogledi Busch, Goerz, Zeiss i. t. d.

Fotografični aparati itd.

Moderno urejena delavnica z električnim obratom.

Ceniki brezplačno.

Tovarniška zaloga priznana najboljših švicarskih ur kakor tudi zlatnine in srebrnine.

Zaloga raznega risalnega orodja za dijakke, inženirje, arhitekte itd.

Strogo solidna trdka!!

Ogromno število pohvalnih pisem na razpolago.

Krasni ceniki na zahtevo zastoj.

Cene solidne! Postrežba točna!

Gramofoni od K 20 — naprej, plošče od K 1-50 naprej vedno v zalogi.

Prvo splošno uradniško društvo

avstro-ogrsko monarhije

na Duna, u. I., Wipplingerstrasse št. 25.

je ena največjih in najstarejših zavarovalnic za življenje v monarhiji in izvršuje zavarovanja za življenje in rente v vseh kombinacijah.

Za izboljšanje gospodarstvenega stanja, za preskrbljenost prihodnosti navezano je posebno učiteljsko na samopomoč potom zavarovanja življenja; ugodnosti, ki jih nudi v tem obziru Uradniško društvo, pa tudi humanitetnemu delovanju namenjene uprave Uradniškega društva kažejo učitelju, da mu je najboljša, če se oklene Uradniškega društva. Iz pravega spoznanja teh ugodnosti pridružila so se

največja učiteljska društva

Avstro-ogrsko Uradniškemu društvu.

Silno ugodni zavarovalni pogoji. Nizke premije. Izplačevanje nemudoma in brez odbitka.

Garancijsko premoženje koncem 1. 1912 84 milijonov kron

Stanje zavarovanj koncem 1. 1912 222 milijonov kron

Izplačanih zavarovanj do konca 1. 1912 121 milijonov kron

Pojasniti daje brezplačno in, ne da bi vprašalec prevzel kake obveznosti

Glavni zastop uradniškega društva

za Štajersko, Koroško in Kranjsko v Gradcu, Radetzkystraže 10.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

reg. zadr. z omejeno zavezo Franciščanska ulica šte. 6

se priporoča slavnim kraj. šolskim svetom in cenj. učitelstvu v naročilo vseh uradnih šolskih tiskovin po najnovejših vzorcih. V zalogi ima vsakovrstne napise na lepenki, razne mladinske spise, vse poštno tiskovine za šol. uporabo itd. — Priporoča se v natisk uradnih kuvert in pisemskega papirja z napisom in sploh vseh v šol. stroko spadajočih tiskovin. V zalogi vedno: K. Wider, „MOJE PRVO BERILO“.